

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อ
การพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา
จังหวัดสงขลา

นางสาววันวิสาข์ แก้วแล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2558

**The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on the Behaviorism
Theory on the Development of Thai Manners of Mathayom Suksa I
Students at Hat Yai Wittayalai Somboon Kulkanya School in
Songkhla Province**

Miss Wanwisa Kaewlae

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนา
มารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
สมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา

ชื่อและนามสกุล นางสาววันวิสาข์ แก้วแล

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

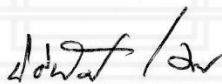
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฌ ระนอง

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559

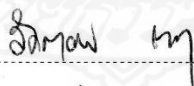
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกน วรเจริญศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฌ ระนอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อ
การพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย นางสาววันวิสาข์ แก้วแล รหัสนักศึกษา 2562800413

ปริญญา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.ถัดดาวรรณ ณ ระนอง ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม และ (2) เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนที่ได้รับการประเมินจากครูผู้สอนว่าควรได้รับการพัฒนามารยาทไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม และ (2) แบบวัดมารยาทไทยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนมารยาทไทยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนมารยาทไทยสูงขึ้นกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว พฤติกรรมนิยม มารยาทไทย มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on the Behaviorism Theory on the Development of Thai Manners of Mathayom Suksa I Students at Hat Yai Wittayalai Somboon Kulkanya School in Songkhla Province

Researcher: Miss Wanwisa Kaewlae; **ID:** 2562800413;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisor: (1) Dr. Nitipat Mekkhachorn, Associate Professor;

(2) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The purposes of the research were (1) to compare the results of Thai manners development of the experimental group students before and after using a guidance activities package based on the behaviorism theory; and (2) to compare the result of Thai manners development of the experimental group students after using a guidance activities package with that during the follow-up period.

The subjects were 30 Mathayom Suksa I students studying in the second semester of the 2015 academic year at Hat Yai Wittayalai Somboon Kulkanya School in Songkhla Province, obtained by simple random sampling from the students who were evaluated by teachers that their Thai manners behavior needed further development. The employed research instruments comprised (1) a guidance activities package based on the behaviorism theory, and (2) a scale to assess Thai manners, with reliability coefficient of .98. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) after the experiment, the post-experiment Thai manners scores of experimental group students increased over their pre-experiment counterpart scores at the .05 level of statistical significance; and (2) the experimental group students' Thai manners scores during the follow-up period were higher than their post-experiment counterpart scores at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Guidance activities package, Behaviorism theory, Thai manners, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร และ รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ฌ ระนอง ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางติดตามการพัฒนาวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด และให้การสนับสนุนให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานสอบครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งได้แก่ อาจารย์ ดร.วินัส ศรีศักดิ์ดา อาจารย์ดวงฤดี พ่วงแสง อาจารย์ ดร.ปนัดดา หัสปราบ อาจารย์วรุณี ชาติประสิทธิ์ และอาจารย์วันวิสาชุกรการ ที่กรุณาเสียสละในการตรวจสอบเครื่องมือทั้งให้คำชี้แนะอันมีค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิชัย คุณแม่สาคร แก้วแล พ่อแม่ที่ให้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ เพื่อนครู โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา และอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ในการทำวิจัยตลอดจนนักเรียนทุกคนเสียสละเวลาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อให้ข้อมูลอันมีค่าแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการแนะนำ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาแต่บิดา มารดา คณาจารย์และครูที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วันวิสาข์ แก้วแล

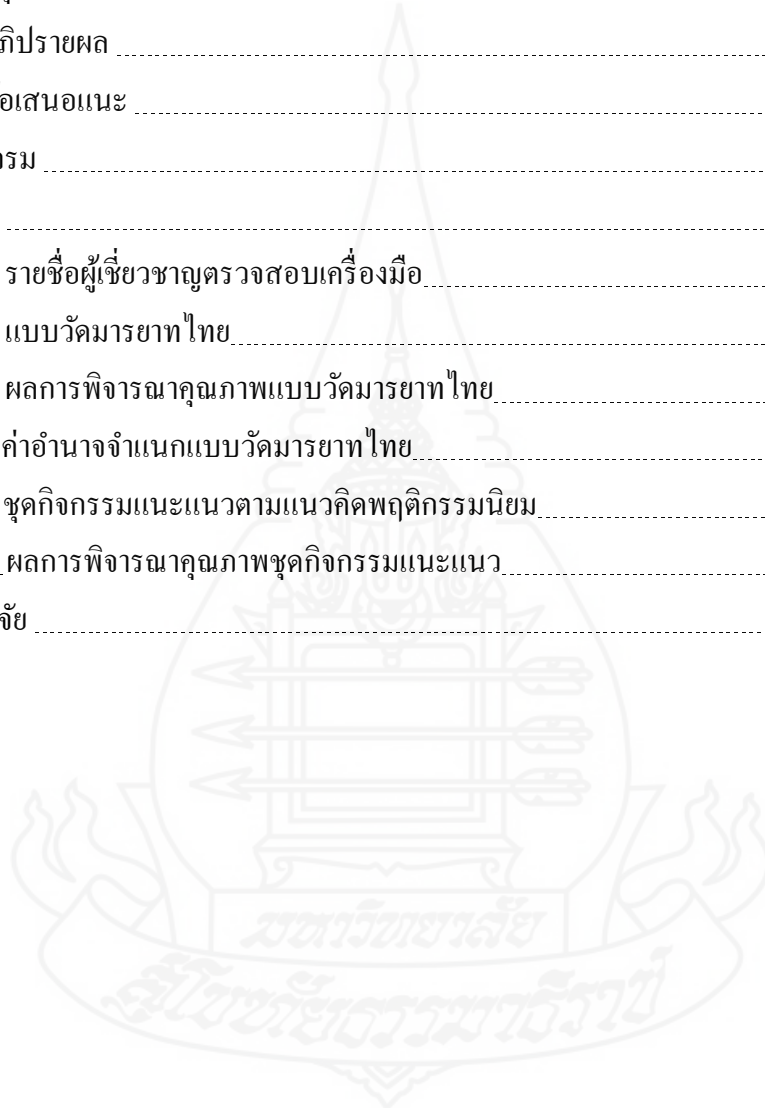
กุมภาพันธ์ 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทไทย	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประเภทและแบบของการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
เปรียบเทียบกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง	53
เปรียบเทียบกลุ่มทดลองหลังและระยะติดตามผลการทดลอง	55

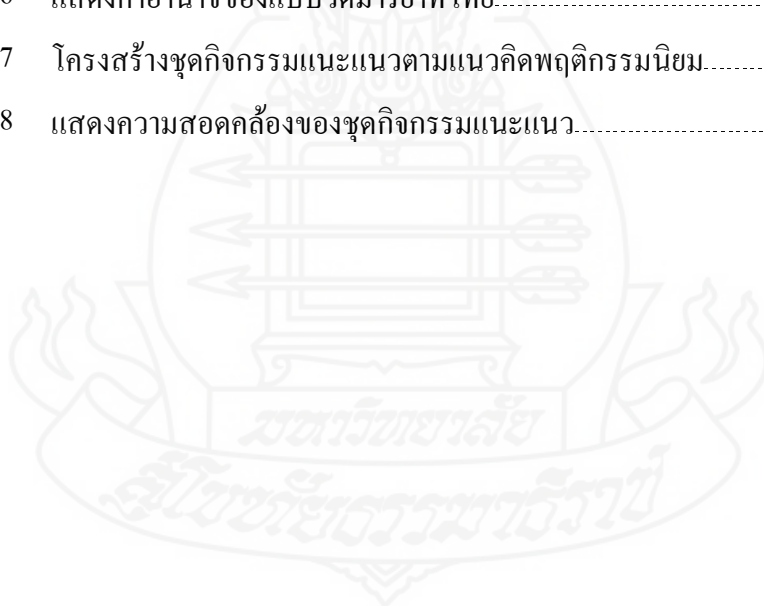
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปการวิจัย	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	72
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	73
ข แบบวัดมารยาทไทย	75
ค ผลการพิจารณาคุณภาพแบบวัดมารยาทไทย	80
ง ค่าอำนาจจำแนกแบบวัดมารยาทไทย	83
จ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม	86
ฉ ผลการพิจารณาคุณภาพชุดกิจกรรมแนะแนว	132
ประวัติผู้วิจัย	134

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	
เปรียบเทียบคะแนนการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง	
ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	53
ตารางที่ 4.2	
เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง	
ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	54
ตารางที่ 4.3	
เปรียบเทียบคะแนนการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง	
หลังการทดลองและระยะติดตามผล.....	55
ตารางที่ 4.4	
เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง	
หลังการทดลองและระยะติดตามผล.....	56
ตารางที่ 4.5	
แสดงความสอดคล้องของแบบวัดมารยาทไทย	81
ตารางที่ 4.6	
แสดงค่าอำนาจของแบบวัดมารยาทไทย.....	84
ตารางที่ 4.7	
โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม.....	88
ตารางที่ 4.8	
แสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนว.....	135

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 6

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาลับปัจจุบันที่ได้รับการพัฒนาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ความมุ่งหมายที่สำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาลับนี้ คือ พัฒนาคนไทยให้เป็นบุคลากรที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและในการจัดการศึกษานั้น ประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นในยุคปฏิรูปการศึกษาจะมุ่งให้ผู้เรียนเก่งเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หากผู้เรียนไม่ได้รับการปลูกฝังในเรื่องของมารยาทไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจนและคนไทยทุกคนภูมิใจกันมาโดยตลอด มิสเบญจรงค์ แจ่มใจเจริญ (2553) ทั้งนี้ปัจจุบันวิวัฒนาการด้านสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบกับการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก ส่งผลให้เยาวชนไทยรับอิทธิพลต่างๆ เข้ามาโดยไม่ได้คัดกรองให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตผู้คน ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้เยาวชนไทยขาดความอ่อนน้อม นุ่มนวล ขาดความเรียบร้อย จนเกือบจะทำให้มารยาทอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยสูญหายไป กรมวิชาการ (2524, น. 313)

มารยาทของไทยเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความเจริญองงามและแสดงความเป็นระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ซึ่งจะมี ความแตกต่างกันในด้านความเป็นอยู่โดยจะแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การพูด การเดิน การแสดงความเคารพ รวมทั้งการรู้จักปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม การอบรมสั่งสอนให้เกิด การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้สถาบันต่างๆ ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้อง ส่งเสริมและปลูกฝังมารยาทไทยของเด็กและเยาวชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ กิติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่นๆ (2532, น. 128) ดังแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ

ศิลปวัฒนธรรม ระยะเวลาที่ 6 พุทธศักราช 2530-2534 ได้กำหนดนโยบายไว้ว่า ควรส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เกิดความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม โดยจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในด้านวัฒนธรรม เช่น การประกวดมารยาท การจัดนิทรรศการ รวมทั้งการจัดศูนย์ศึกษาค้นคว้า วิจัย ตลอดจนผลิตสื่อการเรียนการสอนออกเผยแพร่ให้เหมาะสมกับสภาพและวัยของผู้เรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2530) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างสรรค์ประเทศให้เข้มแข็ง จึงได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

การอบรมปลูกฝังเรื่องมารยาทควรได้รับมาตั้งแต่เยาว์วัย นอกจากบ้านจะเป็นแหล่งถ่ายทอดกิจกรรมมารยาทให้กับเด็กแล้ว โรงเรียนก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่สำคัญเป็นที่ฝึกสอนให้เด็กมีความประพฤติและกิจกรรมมารยาทที่ดี มีกฎข้อบังคับและระเบียบวินัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนหรือกฎเกณฑ์ของโรงเรียนด้วยกิจวิชาวาจาที่สุภาพเรียบร้อยรู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงว่านักเรียนมีกิจกรรมมารยาทที่ดี เสาวภา โมริดา (2554, น. 2) ผู้ที่คิดนั้น คือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะเป็นสำคัญฉะนั้นผู้มีมารยาทก็คือประพฤติปฏิบัติตนในขอบเขตของวัฒนธรรมไทยเป็นคนอ่อนโยนมีความสงบเสงี่ยมทั้งกาย วาจา เป็นการควบคุมกาย วาจา ให้อยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับและต้องการ ดังนั้นผู้ที่ไม่มีมารยาทจึงเป็นผู้ที่ถูกสังคมตำหนิ ดิเตียนได้ มารยาทเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้นั้นมีลักษณะนิสัยอย่างไร ดังคำกล่าวของคุณโบราณซึ่งได้ยินได้ฟังกันโดยทั่วไป คือ “สำเนียงส่อภาษา กิริยาต่อสกุล” จะเป็นสิ่งที่บอกความหมายของมารยาทไทยได้เป็นอย่างดี

ปัญหาเกี่ยวกับมารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยสอนทั้งหมดจำนวน 16 ห้อง ในปีการศึกษา 2558 พบคือ มีนักเรียนหลาย ๆ คนเมื่อเดินผ่านครูนอกจากไม่แสดงความเคารพแล้ว ก็จะเดินผ่านไปเฉยๆ โดยไม่กล่าวทักทายสวัสดีครับ/สวัสดีค่ะ เมื่อส่งงานครูในขณะที่ครูนั่งอยู่ที่ยืนค้ำโต๊ะพูดคุยกับครูขณะที่รับของจากครูไม่มีการกล่าวขอบคุณ พูจาไม่ไพเราะ ไม่มีหางเสียง พูดเสียงดัง และไม่รู้จักที่จะพูดคำว่าขอโทษ เมื่อต้องการติดต่อกับครูผู้สอนก็จะเข้ามาในห้องพักครูโดยไม่ขออนุญาต ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียนที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร เต็งนู (2555) ที่สรุปไว้ว่าพฤติกรรมข้างต้นเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีมารยาทไทยที่ไม่พึงประสงค์ สามารถสรุปได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ มารยาทไทยด้านการทำความเคารพ มารยาทไทยด้านวาจา และมารยาทไทยด้านอิริยาบถ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนามารยาทไทยทั้ง 3 ด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้นเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป โดยพิจารณาวิธีที่จะพัฒนาและแก้ไขพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนตามแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม ที่มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของ

เด็กเป็นผลมาจากการที่เขาได้รับการเสริมแรง ซึ่ง ปรีชา วิหคโต (2551, น. 8-24) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการเสริมแรง (Reinforce) ว่า พฤติกรรมใดที่ทำแล้วได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้วจากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่สูงขึ้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550, น. 32) ถ้าต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์บ่อยครั้งขึ้น ก็ควรให้นักเรียนได้รับผลที่น่าพอใจ โดยให้การเสริมแรง เช่น ชมเชย ให้รางวัล เป็นต้น และ เทพ พงงา (ม.ป.ป.) กล่าวว่า รางวัลทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจกระทำซ้ำในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมที่ได้รับรางวัล ดังนั้นหากจะแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ควรใช้การปรับพฤติกรรม เพราะเป็นการใช้เทคนิค หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีประสมกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533, น. 778-785) ที่กล่าวถึงเทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่ามีหลายวิธี แต่เทคนิคที่สำคัญที่นิยมใช้มี 4 รูปแบบ คือ 1) เทคนิคการเสริมแรง 2) เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3) เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ 4) เทคนิคการจัดความรู้สึกลัววิตกกังวลอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ นิติธารณ์ บุษผาเดช (2556) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมการมีความเอื้ออาทรสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงาน และอาชีพชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ที่ได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมีการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

นอกจากนี้ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 8-10) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการกิจกรรมแนะแนวหากกระทำได้เหมาะสม จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด การขาดความมีวินัย ขาดคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการทางการแนะแนว ก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม ดังเช่นงานวิจัยของ นิตยา อุทธรการ (2552, น. 58-59) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันป่าตอง วิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับตัวเองและผู้อื่น ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับครู และด้านความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายกิจกรรม และมีการจัดสื่อแบบผสม เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาตามจุดประสงค์ของกิจกรรม ลำภู จำพันธ์ (2546, น. 32) กล่าวว่า จากข้อสรุปการเข้าร่วมสัมมนาเข้มของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแขนงการแนะแนวมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 (22 กันยายน 2545) ได้กำหนดว่าชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ 2) คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนหลัง 3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ค้นหาเอกลักษณ์ของตนซึ่งจะช่วยลดปัญหาด้านพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของวรฉัตร ไตรทิพย์ (2552, น. 59-60) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชานุกูล 1) จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวมมีพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา ได้ประสบปัญหานักเรียนมีการแสดงมารยาทไม่เหมาะสม ด้านการทำความเคารพ ด้านวาจา และด้านอริยาบถ จึงทำให้เป็นที่ค้ำข้องใจต่อครูผู้สอนและผู้พบเห็น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนามารยาทไทยของนักเรียน โดยการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมาประสมประสานกันเพื่อเสริมสร้างมารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ มารยาทไทยด้านวาจา และมารยาทไทยด้านอริยาบถ จำนวน 8 กิจกรรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีแนวทางดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้กระบวนการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงมารยาทไทยด้านการทำความเคารพ มารยาทไทยด้านวาจา และมารยาทไทยด้านการแสดงอริยาบถได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนำไปใช้ได้ ในชีวิตจริงของผู้เรียน ช่วยสร้างสรรค์ความเจริญอกงามให้แก่สังคม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคม และประเทศชาติ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

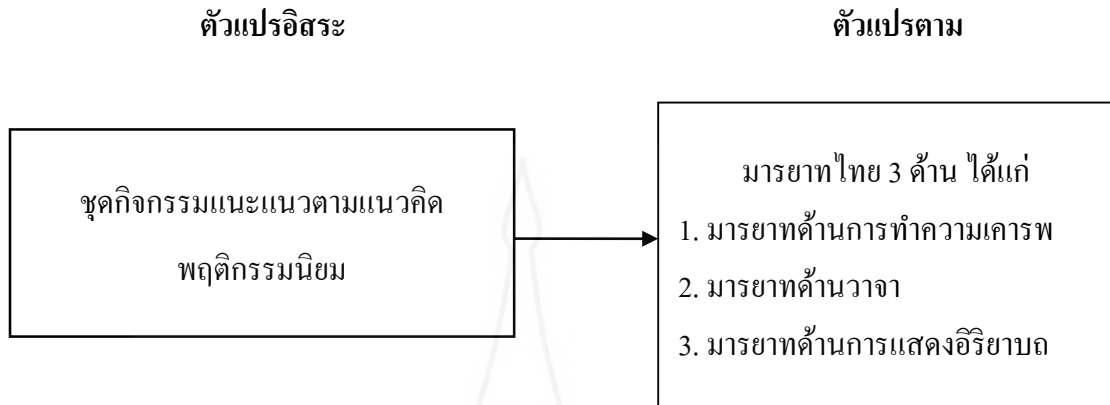
2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผล

3. สมมติฐานในการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีมารยาทไทยสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

3.2 คะแนนมารยาทไทยของนักเรียนหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้รับการประเมินจากครูผู้สอนว่าควรได้รับการพัฒนามารยาทไทย จำนวน 137 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้รับการประเมินจากครูผู้สอนว่าควรได้รับการพัฒนามารยาทไทย จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก

5.2 รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) และวัดผลซ้ำอีก 4 สัปดาห์

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ การมีมารยาทไทย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 มารยาทไทย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีกิริยา วาจาที่สุภาพ เรียบร้อยที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมโดยมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยพิจารณาจากการแสดงออกของนักเรียนต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่สามารถสังเกตได้ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

6.1.1 มารยาทด้านการทำความเคารพ คือ ผู้เรียนสามารถทำความเคารพภาพพระบรมฉายาลักษณ์ตามโอกาสและความเหมาะสมทำความเคารพพระพุทธรูป ทำความเคารพพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

6.1.2 มารยาทด้านวาจา คือ เมื่อพูดควรมีหางเสียงและลงท้ายด้วยคำว่า ครับ/ค่ะ เมื่อทำผิดรู้จักการขอโทษ เมื่อพบเจอกันทุกครั้งกล่าวคำทักทาย “สวัสดี” พูดคุยไม่ตะโกนหรือส่งเสียงดัง และ ไม่ใช้สรรพนามแทนตัวเองด้วยคำที่ไม่สุภาพ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่รู้จักการพูดขอบคุณ เมื่อต้องการเข้าพบครูหรือบุคลากรจะต้องขออนุญาตทุกครั้ง

6.1.3 มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถ คือ เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่เดินค้อมศีรษะไม่เดินเฉียดผ่านไปเมื่อผู้ใหญ่นั่ง เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่นั่งเรียบร้อย การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ควรยืนอย่างสำรวม และไม่วิ่งหรือเล่นในห้องเรียน

6.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงและเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ เพื่อนำมาปรับพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 8 กิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ครั้งที่ 1 กิจกรรม ปฐมนิเทศ
- ครั้งที่ 2 กิจกรรม มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ
- ครั้งที่ 3 กิจกรรม มารยาทด้านการแสดงความเคารพ
- ครั้งที่ 4 กิจกรรม สร้างเสน่ห์ด้วยการแสดงความเคารพที่ถูกต้อง
- ครั้งที่ 5 กิจกรรม มารยาทไทยด้านวาจา
- ครั้งที่ 6 กิจกรรม พูดดีมีเสน่ห์
- ครั้งที่ 7 กิจกรรม มารยาทด้านอิริยาบถ
- ครั้งที่ 8 กิจกรรม เพิ่มเสน่ห์ด้วยมารยาทด้านอิริยาบถ

แผนกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิพฤติกรรมนิยมจัดทำขึ้นโดยใช้
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) จัดให้นักเรียนได้พูดคุย สนทนา
ฟัง/อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ต่างๆ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) จัดให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น
ความรู้สึก พิจารณาหาประโยชน์และข้อคิดที่ได้ พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) จัดให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ สรุป
สาระสำคัญของกิจกรรม หาข้อดีข้อเสียของการแก้ไขปัญหา สะท้อนกลับความรู้สึก

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) จัดให้นักเรียนอภิปรายสรุปร่วมกัน และ
ได้ทดลองแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ของปัญหา ทดลองประยุกต์ใช้สาระเรียนรู้ สู่ชีวิต

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อนำมาพัฒนามารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา

7.2 สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมอื่นๆ ของ
นักเรียนในวัยเดียวกันที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย เป็นต้น

7.3 เป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพัฒนา
มารยาทไทยและปลูกฝังจิตสำนึกการมีมารยาทไทยแก่นักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทไทย
 - 1.1 ความหมายของมารยาทไทย
 - 1.2 ที่มาของมารยาทไทย
 - 1.3 ความมุ่งหมายของการมีมารยาทไทย
 - 1.4 คุณค่าของมารยาทไทย
 - 1.5 พฤติกรรมของผู้มีมารยาทไทย
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทไทย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.4 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว
 - 2.8 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 - 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 - 3.2 ความเป็นมาของแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

- 3.3 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 3.4 เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
- 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 - 3.5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทไทย

1.1 ความหมายของมารยาทไทย

มารยาท เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา ที่สะท้อนออกมาจากจิตใจเป็นข้อปฏิบัติของบุคคลที่แสดงต่อผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีผู้ให้ความหมายของมารยาทไว้ดังนี้

แคล้ว เจริญวงศ์ (2524, น. 1) กล่าวถึงคำว่า “มารยาท” หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกอันเป็นการเสียดสีเพื่อทำความพอใจให้แก่คนอื่น เช่น เสียดสีที่นั่งในรถให้แก่เด็กหรือคนชรา เมื่อผู้ใหญ่เดินมาก็หลีกเลี่ยงให้ทางเดินแก่ผู้ใหญ่ ช่วยเหลือเด็ก คนชรา คนพิการ หรือคนทุพพลภาพที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เป็นต้น

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, น. 647) ได้ให้ความหมายของคำว่า มารยาท หรือ มรรยาท ไว้ คือ กิริยา วาจา ที่ถือว่าเรียบร้อย

ทิพวรรณ หอมพุด (2538, น. 15) ยังได้กล่าวถึงมารยาทไทย คือ การแสดงอิริยาบถต่างๆ ที่มีความสุภาพ อ่อนน้อม ละเมียดละไม ทั้งกิริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อย รวมทั้งการแต่งกายที่มีระเบียบเหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกถึงความ เป็นเอกลักษณ์ไทย

สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ (2538, น. 27) กล่าวว่า มารยาทไทย หมายถึง กิริยา วาจาที่คนไทยเห็นว่าเรียบร้อย ถูกลักษณะนิสัยของคนไทยที่เป็นคนอ่อนโยน มีความสงบเสงี่ยมทั้งกาย วาจา เป็นการควบคุมกายวาจา ให้อยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับและต้องการดังคำกล่าวของชาวไทยแต่โบราณที่ว่า “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” ซึ่งเป็นสิ่งที่บอกความหมายของมารยาทได้เป็นอย่างดี

สมทรง ปุณฺณฤทธิ (2539, น. 10-11) คำว่า มารยาท มาจากภาษาสันสกฤต ว่า “มารยาท” ภาษาบาลีว่า “มรียาท” ซึ่งหมายถึง คันหา โดยมีความหมายตามรากศัพท์เดิมว่า นาดีต้องมีคัน ถือเป็นแนวคิดที่ยกสูงซึ่งสามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ หรือระบายน้ำออกไปได้ตามความต้องการฉันใด กิริยาอาการของคนเราก็นั้น ถ้ามีขอบเขตหรือระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมแก่กาลเทศะ

และสังคมแล้ว ย่อมแสดงว่าผู้นั้นเป็นผู้มีมารยาทหรือวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วนมารยาทไทยเป็นการเจาะจงชี้แจงให้ทราบถึงขอบเขตหรือระเบียบแบบแผนแห่งการประพฤติปฏิบัติแบบไทยที่บรรพบุรุษของเราได้พิจารณากำหนดขึ้นให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและสังคม เป็นความงดงาม ความอ่อนโยนละมุนละไม เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยที่ควรรักษาไว้ตลอดไป

กฤษฎกร เพชรนอก (2550, น. 8) ให้ความหมาย มารยาทไทยว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามระเบียบแบบแผนของความเป็นไทยที่ได้สืบทอดกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน เป็นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยทั้งงดงามและสุภาพอ่อนโยน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2550, น. 1) ได้กล่าวถึงความหมายของมารยาทไทย ไว้คือ กิริยา วาจา ที่สุภาพเรียบร้อยที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมไทยโดยมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสม ตามกาลเทศะ ครอบคลุมถึง กิริยา วาจา ต่างๆ เช่น การแสดงความเคารพ การส่งและรับสิ่งของ การยืน การเดิน การนอน การแสดงกิริยาอาการ การรับประทานอาหาร การให้และรับสิ่งของ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด การฟัง การใช้เครื่องมือสื่อสาร รวมทั้ง การประพฤติ ปฏิบัติ ในพิธีการต่าง ๆ

นภาพร เต็งนุ (2555, น. 7) ได้สรุปไว้ว่า มารยาทไทย เป็นวัฒนธรรมที่งดงามที่มีการประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นเอกลักษณ์ของไทยที่สำคัญและทรงคุณค่าเป็นมรดกอันล้ำค่าของไทย ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นกิริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อย เป็นระเบียบแบบแผนเหมาะสมตามกาลเทศะ อีกทั้งช่วยให้เกิดการ สร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดีของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติในสังคมและทำให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน คนไทยทุกคนจึงควรช่วยกันฟื้นฟู อนุรักษ์ และจรรโลง มารยาทไทยให้คงอยู่สืบไปไม่ให้วัฒนธรรมของชาติอื่นเข้ามาครอบงำได้ง่าย ๆ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า มารยาท เป็นระเบียบแบบแผนการประพฤติที่ดีงามอันแสดงถึงพฤติกรรมที่สุภาพเรียบร้อย ละมุนละไมทั้งทางกาย วาจาโดยมีใจเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมให้แสดงออกได้อย่างเหมาะสม เป็นองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่สมควรจะถ่ายทอดสืบทอดไป มารยาทไทยเป็นกิริยามารยาทที่คนไทยได้สร้างสรรค์ให้เหมาะกับลักษณะนิสัยของคนไทยและสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

1.2 ที่มาของมารยาทไทย

มารยาทไทยเป็นวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติกันสืบเนื่องมาแต่โบราณกาล ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่สำคัญควบคู่กับสังคมไทยมาตลอด มีผู้รู้ได้กล่าวถึงที่มาของมารยาทไทย ดังนี้

สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ (2538, น. 34-37) กล่าวถึงที่มาของมารยาทไทยว่า ความเข้าใจโดยทั่วไปในเรื่องของมารยาทนั้น มักจะเข้าใจกันว่า มารยาทเป็นเรื่องวิธีการเข้าสังคม ปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะเพื่อความเป็นระเบียบ เพื่อความงดงามน่าดู ดังนั้นแต่ละชนชาติก็จะมีวิวัฒนาการของมารยาทต่างรูปแบบกัน เพราะมารยาทเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติอื่นๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมของไทยเป็นที่ทราบดีว่าส่วนหนึ่งมาจากสังคัมเขตรกรรมตามสภาพภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอีกส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนาต่างๆ ทั้งพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ ในที่นี้จะกล่าวถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาเท่านั้น มีหลักฐานทั้งตำนาน โบราณวัตถุ โบราณสถานตลอดจนศิลาจารึกแสดงให้เห็นว่า เมื่อตั้งเมืองสุโขทัยเป็นราชธานีนั้น ชาวสุโขทัยนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎกเข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาในเมืองสุโขทัยด้วย ความเชื่อทางศาสนาครั้งแรกในประเทศนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ระบบมารยาทในสังคมไทยเกิดเป็นรูปแบบชัดเจนขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก เพราะค่านิยมความเชื่อต่างๆ ของคนไทยย่อมเอียงไปใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามากขึ้นเหตุผลนี้นำมาศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอย่างแท้จริงแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นความจริงเพราะไม่ว่าสิ่งใดจะเกี่ยวเนื่องด้วยมารยาทแล้ว สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่มิจุดกำเนิดในเรื่องมารยาทเป็นคำสอนให้ประพฤติปฏิบัติในขั้นพื้นฐานสามารถปฏิบัติกันได้ ในสังคมต่างๆ ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาในขั้นสูงตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคลว่าสามารถประพฤติปฏิบัติได้เพียงใด ชาวไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยมีความคุ้นเคยกับพระวินัยในพุทธศาสนาเพราะมีการบวชเรียนเพื่อสืบพระศาสนากัน สมัยสุโขทัยตั้งแต่บุคคลสามัญจนถึงพระมหากษัตริย์ที่เดียว พระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นเป็นกรอบที่พระสงฆ์ซึ่งอยู่ในเพศบรรพชิตที่เรียกว่าสิกขาบทหรือศีล 227 นั้นเป็นเพชรน้ำหนึ่งในพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ยังภิกษุให้ครองความเป็นภิกษุอยู่ได้และสามารถสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาจนถึงปัจจุบัน หมวดพระวินัยหมวดหนึ่งมีชื่อว่า เสด็จกัณฑ์ ซึ่งจัดเป็นหมวดย่อยคือ หมวดที่ 1 เรียกว่า สารูป หมวดที่ 2 เรียกว่า โภชนปฏิบัติสังยุต หมวดที่ 3 เรียกว่า รัชมเทศนาปฏิบัติสังยุต หมวดที่ 4 เรียกว่า ปกณกะ พระวินัยในหมวด “เสด็จวัตร” นับเป็นบ่อเกิดของมารยาทไทย มีการสงสัยกันมานานว่า มารยาทไทยตลอดจนเป็นธรรมเนียมที่ชาวไทยใช้ เราได้มาจากที่ใดกันแน่ เพราะมีความแตกต่างไปจากชนชาติอื่นๆ รอบๆ บ้านของไทย ทว่ามีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เป็นที่สนใจประทับใจของคนทั่วโลก เมื่อย้อนมาศึกษา พระพุทธศาสนา ก็พบว่า พระวินัยหมวดเสด็จวัตรนี้เอง ก็ว่าด้วยมารยาทอันดีงามของพระภิกษุ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้นำมาจากมารยาทของบุคคลในวรรณกษัตริย์ที่ทรงเป็นมาก่อนผนวชประกอบกับมารยาทของนักบวชในยุคอื่นๆ นำมาผสมผสานกัน และทรงพิสูจน์แล้วว่าดีจริงจึงทรงบัญญัติขึ้น

เมื่อประชาชนเห็นภิกษุผู้มีศีลาจารวัตรเรียบร้อยงดงาม น่าดู ก็บังเกิดความศรัทธาเลื่อมใส ประพฤติตาม มีการซึมซับและถ่ายทอดให้ลูกหลานประพฤตีสืบต่อกันมา โดยเฉพาะผู้ที่มีโอกาสบวชเรียนในพุทธศาสนา ในสมัยเดิมได้รับการยกย่องในสังคมไทยมาก ถือว่าเป็นผู้มีความรู้เป็นที่นับถือในคุณธรรม นำเอาเป็นแบบอย่าง คุณธรรมดังกล่าวคือ ศีลและธรรมที่ได้ปฏิบัติสมัยเมื่อบวชนั่นเอง แม้กระทั่งสึกออกมาเป็นเพศฆราวาสแล้ว วินัยของพระภิกษุก็ตามติดตัวเป็นอุปนิสัยต่อมามากอีกด้วย จนแม้กระทั่งในเรื่องเสขียวัตถ์ ก็จดจำมาสอนคนในครอบครัว เช่น บุตรภรรยาสืบต่อมา จนเป็นมรดกหรือเอกลักษณ์ของสังคมไทยอย่างหนึ่ง

จากประวัติความเป็นมาของมารยาทไทยทำให้เราทราบว่าประเทศไทยมีเอกลักษณ์ประจำชาติและมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองคนไทยมีความคุ้นเคยกับพระวินัยในพุทธศาสนาและพระพุทธานุภาพนี้เป็นบ่อเกิดแห่งมารยาทไทยขึ้น

1.3 ความมุ่งหมายของการมีมารยาทไทย

ผู้รู้ได้สรุปถึงความมุ่งหมายในการมีมารยาทไทยในมุมมองที่แตกต่างกันไปแต่ ทุกความเห็นก็มีคุณค่า สอดคล้องในทำนองเดียวกันถึงการเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่งดงาม ดังนี้

สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ (2538, น. 29-39) ได้เขียนถึงความมุ่งหมายของการมีมารยาท ไว้ดังนี้ เป็นคุณธรรมอันดีงามตามหลักพุทธศาสนาที่ทุกคนจะควรยึดถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ มารยาทเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นแบบแผนความคิด ความรู้และผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น บรรพบุรุษไทยได้คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และการอยู่รอดของคนในชาติ จึงได้พยายามคัดแปลง ปรับปรุง ศึกษา เรื่องมารยาทไทยขึ้นจากลักษณะนิสัยของชาวไทยแต่เดิมจากพุทธศาสนา สถาปนามิตรศาสตร์ สถาปวัฒนธรรมของชาวไทยและต่างชาติ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ค่อยๆ กำหนดระเบียบปฏิบัติจนเป็นรูปแบบและแนวปฏิบัติให้เยาวชนในรุ่นหลังๆ ได้สืบทอด ต่อกันมาจนส่งผลให้ชาวไทยเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่ามีมารยาทดี มีขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามมาช้านาน มิใช่ชาติที่ล่าหลังหรือป่าเถื่อนตามที่ชาติตะวันตกเข้าใจมาแต่เดิมชาวไทยทั้งหลายที่เป็นเจ้าของควรจะภาคภูมิใจในมรดกส่วนนี้ที่บรรพบุรุษได้ใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ปรับปรุง แก้ไข จนงดงาม ยกที่จะหาที่ติได้ เป็นสิ่งที่สมควรที่จะอนุรักษ์และธำรงรักษาไว้สืบต่อไป

ปรีศนา พงษ์ทัตศิริกุล (อ้างถึงในนภาพร เต็งนุ, 2555, น. 3) ได้สรุปถึงความมุ่งหมายในการมีมารยาทไทย ไว้ว่า เป็นวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องมาแต่โบราณกาล โดยผ่านการคัดกรองให้เหมาะสมตามยุคสมัยตามลำดับ ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งควบคู่กับสังคมไทย เป็นแนวปฏิบัติให้ทุกคนนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและเผยแพร่

เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ ส่งเสริมและ สืบทอดมารยาทไทยให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติสืบต่อไป

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการมีมารยาทไทย คือมนุษย์เกิดขึ้นมาในสังคมและได้อาศัยสังคมร่วมกันจึงจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันมีการจัดระเบียบสังคมเพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิกให้อยู่ร่วมกันโดยสันติ ในเรื่องของมารยาทก็เช่นกันถ้าทุกสังคมเข้าใจถึงการมีมารยาทของตนเองและของสังคมอื่นการขัดแย้งก็ไม่ปรากฏ มีความเข้าใจซึ่งกันและกันและแม้ว่าในสังคมเดียวกันสิ่งใดที่ล้ำสมัย ถ้าจำเป็นก็ต้องเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสังคมก็สมควรทำ แต่สิ่งใดที่อยู่แล้วควรรักษาไว้เพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลาน ก็ควรธำรงรักษาให้คงอยู่สืบต่อไป

1.4 คุณค่าของมารยาทไทย

มารยาทไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะนอกจากจะทำให้เรามีบุคลิกภาพที่ดีแล้วยังถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติไทยเราไว้อีกด้วย มีผู้รู้ได้กล่าวถึงคุณค่าของมารยาทไทยไว้ดังนี้

พระอภิปรัชชา (2530, น. 2) กล่าวถึงคุณค่าของมารยาทว่า คนไทยได้รับการยกย่องจากต่างชาติมาช้านานว่า เป็นผู้ที่มีมารยาทอ่อนโยน นุ่มนวล น่ารัก บางคนในสมัยนี้ คิดว่ามารยาทไทยนั้นล้ำสมัย แต่ถ้าคิดให้ดีแล้วจะเห็นว่า ผู้ที่มีมารยาทที่ดีนั้นก็คือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะเป็นสำคัญ ฉะนั้น ผู้ที่มีมารยาทก็คือผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ประโยชน์ของผู้ที่มีมารยาทมีอยู่ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติคือ

1.1 เป็นการเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมนิยม หรือนับถือแก่ผู้ได้พบเห็น ได้ติดต่อด้วย

1.2 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพดี เพราะท่วงท่าที่เป็นมารยาทอันดีงามนั้นทำให้ร่างกายมีความสมดุลไม่เป็นสาเหตุของโรคภัยในภายหลัง

2. เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมสังคมมีความสุข ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันไม่ได้รับความเดือดร้อน หรือ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้น

สรุปได้ว่า มารยาทไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติและต่อสังคมกล่าวคือช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรอนุรักษ์ไว้ให้อยู่กับคนไทยตลอดไปโดยการปลูกฝังและส่งเสริมคุณค่าเหล่านี้กับชนรุ่นหลังต่อไป

1.5 พฤติกรรมของผู้มีมารยาทไทย

ผู้มีมารยาทที่ดีต้องประกอบไปด้วยการแสดงออกในทุกด้านที่ดูงดงาม อ่อนช้อย และแสดงออกได้ถูกต้องตามกาลเทศะและสถานที่

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (อ้างถึงในอิงอร รอดน้อย 2551, น. 29) กล่าวถึงลักษณะของผู้มีมารยาทดีโดยทั่วไปดังนี้

1. เจรจาไพเราะ มีหางเสียงครับหรือค่ะ ฟังรื่นหูชื่นใจ
2. หักถ้อยคำว่า “ขอบคุณ” และ “ขอโทษ” ให้เป็นนิสัย เป็นการสร้างเสน่ห์ให้แก่ตนเองการกล่าวคำขอบคุณแก่ผู้มีไมตรี เอื้อเฟื้อ แม้อันเรื่องเล็กน้อยก็ควรกระทำหรือการกล่าวคำขอโทษให้เคยชินย่อมเป็นผลดีแก่ตนเองทั้งสิ้น
3. ไม่พูดเสียงดังเกินควรหรือตะโกน เป็นกิริยาที่ไม่น่าชมอย่างยิ่ง ถ้ามีผู้อาวุโสอยู่ในที่นั้นด้วย ยิ่งแสดงความไม่เคารพ การพูดโหวกเหวก ขาดการสำรวมจะบั่นทอนบุคลิกที่ดีอย่างน่าเสียดาย
4. หลีกเลี่ยงการแย่งกันพูด นอกจากไม่น่าดูแล้วแล้วยังทำให้หมดโอกาสที่จะฟังความคิดเห็นของผู้อื่นควรรับความคิดเห็นของผู้อื่นและรอจังหวะของตน
5. ฝึกทำทางประกอบการพูดให้เหมาะสม อย่ายกมือให้ขวักไขว่ หรือแสดงท่าทางอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ได้เป็นการแสดงละคร บางคนแก้เงินด้วยการแลบลิ้นยักคิ้วโดยไม่ได้ตั้งใจ บางคนพูดไปหัวเราะไป ทั้งๆ ที่ไม่ใช่เรื่องที่น่าขบขัน เมื่อทำบ่อยๆ ก็จะคิดเป็นนิสัย ทำให้เสียบุคลิกภาพควรแก้ไขเสีย ฝึกพูดให้มีจังหวะจะโคน ชัดเจน สั้น ได้ความดี พูดแต่พอสมควรอย่าเพ้อเจ้อเพื่อสร้างบุคลิกของตนเอง
6. งดกล่าวคำหยาบโดยสิ้นเชิง เพราะไม่เป็นมงคลแก่ทั้งผู้ฟังและผู้พูดซ้ำจะคิดเป็นนิสัย
7. แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทายปราศรัย สนใจทุกข์สุขและแสดงความจริงใจให้เป็นผู้มีมารยาทดี อันจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จนเป็นที่ยอมรับของสังคมการอบรมให้เด็กไทยเป็นคนเรียบร้อย สุภาพอ่อนน้อม ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ควรพิจารณาถึงความสำคัญของการอบรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

7.1 ทางกาย ได้แก่ การมีกิริยามารยาทเรียบร้อยในการลุกนั่ง เดิน ยืน ต้องไม่ให้พรวดพราดถูกผู้อื่น หรือถูกสิ่งของล้มหรือดง โครมคราม เมื่อผู้ใดกำลังยืนดูอะไรอยู่ต้องไม่บังหน้าขวางสายตาของเขา ไม่เดินตัดหน้าผู้อื่นในระยะใกล้ชิด ถ้าจำเป็นต้องทำ ดังนั้นต้องขอโทษเขาเสียก่อนถ้าเขานั่งหรือนอนอยู่ต้องไม่เดินข้ามกรายเข้าไป แม้การยืนก็ควรให้ห่าง อย่ายื่นค้ำศีรษะคน ถ้าไม่ใช่การเล่นกันแล้วอย่าถูกต้องเนื้อตัวผู้อื่น โดยไม่จำเป็นเวลาเดินอย่าเดินเสียดสีกระทบกระทั่งผู้อื่น อย่าหยิบสิ่งของข้ามกรายผู้อื่น แม้เขาอนุญาตก็ควรขอโทษเขาก่อน เมื่ออยู่ในบ้านผู้อื่นอย่าเดินพลุกพล่านต้องรู้จักเกรงใจเจ้าของบ้าน

7.2 ทางวาจา ได้แก่ การระวังคำพูดหรือใช้เสียงให้นุ่มนวล อ่อนหวาน อย่าใช้เสียง กระโชกกระชาก หรือพูดห้วนๆ ต้องไม่กล่าวคำหยาบหรือคำที่ระคายหูไม่กล่าวถึงสิ่งที่อับอาย ไม่พูดหักหาญข่มขู่กัน เมื่อพูดกับผู้ใดก็อย่าพูดให้ดังจนเกินไป ควรพูดให้ดังพอสมควรให้ได้ยินกันเท่านั้นการคุยหรือหัวเราะก็อย่าให้ดังจนเกินไป หรือหัวเราะในขณะที่ผู้อื่นพูดอยู่เราต้องไม่สอด พูกรวนหรือแย่งพูด ให้เขาพูดจบเสียก่อนแล้วจึงค่อยพูดและคนที่พูดก่อนนั้นควรหยุดพูดให้คนอื่นเขาพูดบ้างอย่าพูดเสียคนเดียวในเวลาทีคนอื่นเขาต้องการความเงียบเพื่อทำงานหรือคิดไตร่ตรอง เพื่อฟังอย่างใดอย่างหนึ่ง เราต้องไม่ทำเสียงอึกทึกกริกโครม พูดคุยด้วยเสียงดังรบกวนเขา

7.3 ทางใจ ได้แก่ การปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน แสดงความกำริบ หยิ่งยโส ถ้าพบสิ่งใดไม่ถูกต้อง แม้โกรธก็ต้องไม่แสดงความโกรธออกมาให้เห็น ต้องไม่บันดาลโทสะจนเสียเกียรติ ไม่ปล่อยใจให้ตกอยู่ในความโลภ โกรธ หลง มีสติสัมปชัญญะมั่นคงเมื่อพิจารณาลักษณะของบุคคลที่มีมารยาทดีดังกล่าวข้างต้น

สรุปได้ว่าบุคคลที่มีมารยาทดี จะต้องเป็นผู้มีสัมมาคาราวะ รู้จักเคารพผู้อื่น รู้จักแสดงความอ่อนน้อมทั้งกายวาจาและใจตลอดจนยังต้องแสดงกิริยามารยาทให้กับผู้อื่นได้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส และสถานที่

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทไทย

มีนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่าน ได้ศึกษาเกี่ยวกับมารยาทไทยในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ได้แก่

วีระ อุสาหะ (2534, น. 66) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิค แม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยุ จังหวัดชัยนาท จำนวน 160 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยเทคนิคแม่แบบมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เยาวรัตน์ บุญชัย (2529, น. 59-63) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับจรรยา มารยาทไทยบางประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ผลการศึกษาพบ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์และแบบสมัยใหม่ มีความคิดเห็นในเรื่องจรรยา มารยาททางกายและทางวาจา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล (2530, น. 35-39) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตามคำแห่ง จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ชอบพูดคุยกัน ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่มีสัมมาคาราวะ

ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ ของส่วนรวม ไม่รัก ประเพณีวัฒนธรรม และขาดความมีศีลธรรมจรรยา นอกจากนี้อาจารย์และผู้ปกครองยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดีงาม นั้นผู้ใหญ่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความสำคัญกับตนเองและความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

กิติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่นๆ (2532, น. 85-92) ได้วิจัยการประเมินผล โครงการมารยาทของนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลจากนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2,644 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสังเกตบันทึกพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า การทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าสูงขึ้น นอกจากนี้อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ข้อเสนอว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมอีก เช่น การแสดงละคร การจัดภาพยนตร์ วีดิทัศน์สไลด์ประกอบคำบรรยาย การแข่งขันตอบปัญหา เรียงความ การประกวด มารยาทไทย ตลอดจนเชิญวิทยากรและผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีไทย มาบรรยายและสาธิตกิจกรรมมารยาทแบบไทย

อุษา อินทปัญญา (2536, น. 53) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทใน ชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบูรณะรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 20 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ปรากฏว่า ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีมารยาทในชั้นเรียนกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อิงอร รอดน้อย (2551, น. 74-75) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการแสดงมารยาท ไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติประกอบการเล่นฝึกปฏิบัติจริงของ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดทองเพลิง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติประกอบการเล่นฝึกปฏิบัติจริง เด็กปฐมวัยมี คະแนนพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์โดยรวม เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วง สัปดาห์อย่างชัดเจนและรายด้านทุกด้าน คือ มารยาทด้านการทำความเคารพ มารยาทด้านวาจา และ มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วงสัปดาห์อย่างชัดเจนเช่นกัน ยกเว้นมารยาทด้าน การแสดงอิริยาบถในช่วงสัปดาห์ที่ 5 เท่านั้นที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย แสดงว่ากิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ ประกอบการเล่นฝึกปฏิบัติจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมแสดง มารยาทไทยที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

เบญจรงค์ แจ่มใจเจริญ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องส่งเสริมนักเรียนทำความเข้าใจตามแบบมารยาทไทย ของนักเรียนระดับ ปวช.1/1 โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ พบว่า พฤติกรรมการทำความเข้าใจตามแบบมารยาทไทยของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงไว้ซึ่งมารยาทที่ดีงาม เพื่อสืบสานวัฒนธรรมไทยต่อไป นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำมาความเคารพตามแบบมารยาทไทย

ปิยวรรณ ขอจิตต์เมตต์ (2553, น. 65) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมกลุ่มประกอบสื่อมัลติมีเดียที่มีต่อความเข้าใจและการแสดงออกด้านมารยาทไทยของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า คะแนนความเข้าใจของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับมารยาทไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยการแสดงมารยาทไทยของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับมารยาทไทยที่เหมาะสมและสม่ำเสมอมากยิ่งขึ้น

การศึกษางานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า มารยาทไทยเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนา ส่งเสริมได้ด้วยการใช้รูปแบบการปลูกฝังและสืบทอดมารยาทไทยที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย และแสดงให้เห็นว่ามารยาทไทยเป็นสิ่งที่มีการสืบทอดต่อกันมาและมีการอนุรักษ์ไว้ให้ดำรงอยู่กับชนรุ่นหลังต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

คำว่า “การแนะแนว” ได้บัญญัติขึ้นแทนคำภาษาอังกฤษ ว่าไกด์แดนซ์ (Guidance) ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good 1973, p. 270) ได้ให้ความหมายของการแนะแนว คือกระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี สามารถแสวงหาความรู้เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษาการพัฒนาอาชีพและการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

มิลเลอร์ (Miller 1976, p.13) ให้คำจำกัดความของการแนะแนวว่าเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและวางแผนอนาคตตนเองได้อย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 6) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 6) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545, น. 14) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือนักเรียนทั้งในลักษณะการให้บริการและกระบวนการช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของตนได้อย่างเหมาะสม

สรายุทธิย์ อนุมติ (2545, น. 6) สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือการจัดกิจกรรมที่ลักษณะเป็นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวสามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่

สมร ทองดี และปราณี रामสูต (2545, น. 11) ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว (Guidance Activities) เป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคนแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริมป้องกันปัญหา และแก้ปัญหา ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 24) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงาน และอาชีพชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 20) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่าง

เหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน นิตยา อุทการ 2552, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

ณัฐวีร์ นงนุช (2552, น. 9) สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือ ได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายที่ ตนจะพัฒนาหรือสร้างเสริมตนเองตลอดจนป้องกันหรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน กมลวรรณ จินหน่อ, 2553, น. 37) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่ากิจกรรมแนะแนว คือกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงาน และอาชีพชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยให้ผู้รู้จักและเข้าใจผู้อื่นในสังคม สามารถปรับตัวที่จะอยู่ร่วมกัน ได้พัฒนาตนเองทุกด้าน สามารถแก้ปัญหา และตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างดีที่สุด อย่างฉลาดที่สุด สามารถดำเนินชีวิตและปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ ให้เข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี

2.2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548, น. 29) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพความสามารถของตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ข้อมูล พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพสุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม และจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

กาญจนวัลย์ ภิญโญสุภสิทธิ์ (2549, น. 33) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งด้าน การศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพได้ เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติ ที่ดีต่ออาชีพสุจริต

5. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและ จริยธรรมแก่ผู้เรียน

6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และ ประเทศ

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ผู้รับบริการค้นพบศักยภาพ และความถนัดของตนเอง รวมทั้งมุ่งพัฒนาให้ผู้รับบริการมีค่านิยมที่ดี มีความรับผิดชอบ มี คุณธรรมจริยธรรม และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

2.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

กาญจนวัลย์ ภิญโญสุภสิทธิ์ (2549, น. 33) การจัดกิจกรรมแนะแนวจะต้องมี หลักการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ ความสนใจและ ธรรมชาติของผู้เรียน

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ต้องสนองตอบ จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3. จัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านการงานอาชีพ และส่วนตัวและสังคม

4. จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจ

5. จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ด้วยการปฏิบัติจนเกิด ทักษะหรือการเรียนรู้

6. ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และประสานงาน

จากหลักการในการจัดกิจกรรมแนะแนวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม แนะแนวมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีปัญญาและมีความสุข

ซึ่งการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน ประพิมพ์พร สันวงศ์, 2551, น. 6) ได้กล่าวไว้ว่าในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้นควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่าย ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการทำงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้โลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ ตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและสนใจ

3. การจัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546, น. 41) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการปรับปรุงขึ้นมาเป็นลำดับ จากเดิมที่เน้นครูผู้จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง แต่ปัจจุบันจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2554 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้เทคนิคและวิธีการหลากหลายซึ่งกิจกรรมแนะแนวที่จัดนี้ ต้องคำนึงถึงปรัชญาของการแนะแนวคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ นอกจากนี้ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วัย และปัจจัยแวดล้อมอื่นของผู้รับบริการให้สอดคล้องกัน นั่นคือจะต้องกระจำงว่า จะทำอะไร ทำใ้ใคร ทำอย่างไร จะทำที่ใด เวลาใด จึงจะเหมาะสม เพื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวจะได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548, น. 31) ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับบริการค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ ไม่เน้นวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถวัดและประเมินผลได้

ศุกลรัตน์ เสรรมัญ (2553, น. 32) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ กล่าวคือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและสนใจของผู้เรียนสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เสริมสร้างค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรมและจริยธรรม เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถเลือกอาชีพเหมาะสมกับตนเอง จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่มเป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้ จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่จะเน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและความถนัด และเป็นกิจกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้

2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

จำเนียร ช่างโชติ (อ้างถึงใน สุริย์พันธ์ ยุรี, 2551, น. 15-16) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. จัดบรรยากาศให้เป็นกันเองให้นักเรียนรู้จักเป็นอิสระ สบายใจในการแสดงออก

2. กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุดทั้งในด้านความคิด ความริเริ่ม สร้างสรรค์ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการพูดและ และกล้าแสดงความรู้สึกที่ต้องการระบาย

3. เปิดโอกาส กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ปัญหา และปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด

4. กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมต่างๆ และมอบหมายความรับผิดชอบ ให้ทำงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ

5. ไม่ควรอย่างยิ่งในการสอนปาฐกถา โดยครูพูดคนเดียวและนักเรียนจด

6. เวลาของกิจกรรมแนะแนวควรเป็นเวลาของนักเรียนจริงๆ และต้องใช้เวลาเหล่านั้นให้เกิดต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่

7. ครูผู้สอนต้องวางแผนและเตรียมตนเองในเรื่องเนื้อหา วิธีการให้ความรู้และ กิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยนำหลักจิตวิทยาประยุกต์ใช้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ

8. ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตน มีพันธะต่อกัน

9. มีการนำหลักการของกระบวนการกลุ่มหรือกิจกรรมสัมพันธ์ (Group Process) และเทคนิคการสอนต่างๆ มาใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน

10. ครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนว ควรมีสมุดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ของการสอนไว้ทุกครั้ง

11. ในการสอนกิจกรรมแนะแนว ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มและเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวมีประสิทธิภาพมากขึ้นการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2555, น. 9-35) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนา กิจกรรมแนะแนว สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุม ขอบข่ายของการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยคำนึงถึง ปัจจัยในด้านต่างๆ อาทิ ความจำเป็นและความต้องการของผู้รับบริการ สภาพสังคมและปัญหา กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แผนพัฒนา งานแนะแนว ฯลฯ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยให้สอดคล้อง กับปรัชญาการแนะแนว ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาและเสริมสร้างตนเองสามารถแก้ปัญหาป้องกัน ปัญหาได้

2. ลักษณะของผู้รับบริการ การพัฒนากิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการแต่ละวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 วัย ได้แก่

2.1 วัยเด็ก เป็นวัยที่ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่น รับรู้เชิงรูปธรรม มากกว่านามธรรม ควรเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเล่น ส่งเสริมการแสดงออก ใช้สื่อหรือกิจกรรมสอดแทรกการพัฒนาการทางสังคม และเน้นกิจกรรมกลุ่ม

2.2 วัยรุ่น เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความอิสระเสรี แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกาย ความคิดและปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด การฝึกทักษะทางสังคมด้านการยอมรับ ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออก ให้มีการคิดวิเคราะห์กรณีศึกษา ใช้สื่อ เกม เพลง และกระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับยุคสมัย

2.3 วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานะทางสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางอาชีพและสังคม ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เน้นการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลและเสนอแนวคิด ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ทำให้ผู้รับบริการเล่นสนุกสนานหรือออกท่าทางมากเกินไป

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554, น. 36) ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรคำนึงถึงบรรยากาศ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ เพื่อให้ผู้รับบริการรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย สามารถพัฒนาและเสริมสร้างตนเองให้ป้องกันและแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรคำนึงถึงบรรยากาศที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้รับบริการ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ซึ่งช่วยให้ผู้รับบริการรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย สามารถพัฒนาและเสริมสร้างตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาได้ตามวัยของผู้รับบริการ

2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2555, น. 9-48) กล่าวว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล กิจกรรมเพื่อให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group process learning) ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้

ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวา โดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าว กรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีแนวทางดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่า เกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 นั้น หรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับ การรับรู้จากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมีความต่อเนื่องคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออกหรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมได้ทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะอยู่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกิจกรรมเสมอและเมื่อถึงขั้นคิดนำไปปฏิบัติก็อาจกลับไปสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้นและเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of the Learning Cycle) คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการรับรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ

2.8 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยมีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้วิจัยหลายท่านให้ชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนว โปรแกรมการแนะแนว ชุดการแนะแนว และชุดการสอน เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังต่อไปนี้

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and Other 1972, p. 10-12) ได้ให้ความหมายของ ชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง ชุดของประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

โฮเวล (Howell 1973, p. 127) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมจะต้อง ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมที่จะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุพฤติกรรม ขั้นสุดท้าย

สายพิณ ช่างไม้ (2544, น. 24) กล่าวว่า ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การรายงานเป็นรายบุคคล เกม และกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งอุปกรณ์การสอนที่ใช้ เป็นสื่อประสม ได้แก่ เอกสาร แผ่นภาพ แผ่นภูมิ และแผ่นโปร่งใส ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญคือ คู่มือครู และโปรแกรมการสอน

บุญบากร คัตนทวารณ (2545, น. 30) กล่าวถึง คณาจารย์และนักศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย แจนงวิชาการ สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity Package) หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายและขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย (1) คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการ (2) แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งระบุสื่อ ใบบาง ใบบความรู้ หรือ อุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน (3) คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นๆ และ (4) เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นๆ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545, น. 80) กล่าวถึง ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึก รายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียนโดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

ศิริรัตน์ แสนยากุล (2546, น. 10) ชุดกิจกรรมแนะแนวคือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างมีระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้รับบริการในด้านต่าง ๆ โดยชุดแนะแนวประกอบด้วย คู่มือผู้สอน คู่มือผู้เรียน และสื่อการจัดกิจกรรม

อัมพร แสงวิเชียร (2546, น. 35) ได้ให้ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลายกิจกรรมมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายของการแนะแนว

วรรณรา พงษ์สิน (2550, น. 30) ได้สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประกอบ เช่น นิทาน เกม เพลง บทบาทสมมติ เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรม รูปภาพใบความรู้ วีดิทัศน์ แลบบันทึกเสียง แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน ที่สอดคล้องกับวิชา หรือหน่วยการสอน เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและเพื่อให้นักเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ คู่มือผู้ให้บริการ คู่มือผู้รับบริการ และสื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

วัชรวิ ทรัพย์มี (2531, น. 4-5) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการและขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม รวมทั้งวัยของผู้รับบริการ ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ (อ้างถึงใน ชิดาพันธุ์ มูลผล, 2552, น. 39) การพัฒนาชุดกิจกรรมเป็นการสร้างเครื่องมือและวิธีการที่จะมาช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่อง
4. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง จากนั้นกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
5. กำหนดการประเมินผล
6. เลือกและผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง
7. ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน
8. นำชุดการสอนไปใช้

ทิพยาภรณ์ พิทยาธรกุล (อ้างถึงใน พรทรัพย์ ชื่นในเมือง, 2554, น. 39) ได้ให้ข้อสรุปว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น มีลำดับขั้นตอนต่างๆ ในการสร้าง ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรม หรือ โครงสร้างชุดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นระบบและดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียน

สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่ดีนั้น ควรสร้างตามลำดับขั้นตอนและควรคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นหลักให้สอดคล้องกับวัยและปัญหาที่ต้องการจะแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พบว่ามีผู้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ไว้หลากหลาย เช่น

วรรณรา พงษ์สิน (2550, น. 46-47) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชิตาพันธุ์ มูลผล (2552, น. 65) ได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริวรรณ มณีโชติ (2552) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อลิสตา กุระมะสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการ

ชลธิชา จันมณีย์ (2553) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D สูงขึ้นภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3D เป็นเวลา 1 เดือน นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพิชญ์ วิริยากุลภักดิ์ (2553, น. 104-106) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อิลองก้อร์ จารุจิต (2553) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโยธินบูรณะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า กลุ่มทดลองหลังการทดลองมีทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาโดยส่วนย่อยในแต่ละด้านและโดยรวมสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554, น. 68) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุวรรณ แสงด้วง (2556) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกมีจิตวิทยาเชิงบวกสูงขึ้นอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 และมีจิตวิทยาเชิงบวกสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามปกติ เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

นิติธารณ์ บุษผาเดช (2556, น. 83-84) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า (1) คะแนนความเอื้ออาทร หลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา ในกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม สูงกว่าคะแนนดังกล่าวก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ภายหลังจากทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีคะแนนความเอื้ออาทรสูงกว่าคะแนนดังกล่าวของกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) คะแนนความเอื้ออาทรภายหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับคะแนนดังกล่าวในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

จิรัฐา โนนราชภูร์ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า การสร้างและหาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพันธ $E1/E2$ เท่ากับ $85.96/87.52$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียน โดยใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” ที่เรียนด้วยการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่าได้มีการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อนำไปพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

เทอร์ค (Turk 1985, p. 2436) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนายุทธวิธีการฟังจังหวะและทำนองดนตรีของนักเรียน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการใช้ชุดการสอนนักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจจังหวะและทำนองดนตรีได้อย่างรวดเร็ว

วิลสัน (Wilson 1989, p. 416) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลของการใช้ชุดการสอนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของเด็กพิการ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ชุดการสอนทำให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

วอกาแมน (Wogaman 1955, p. 373-379) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับจูเนียร์ ไฮสกูล 18 แห่ง ที่โอไฮโอ โดยสัมภาษณ์ครูแนะแนว พบว่างานแนะแนวเป็นงานที่สำคัญในแผนงานของโรงเรียนเอกชนและฮาลเวอร์สัน (Alexander & Halverson 1963, p. 13-15) ได้กล่าวถึง วิธีการสอน 3 แบบ ที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไป คือ วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบท่องจำ และวิธีการสอนที่เน้นที่ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เปรียบเทียบผลเสียในการใช้วิธีการสอนทั้ง 3 แบบ ไว้ว่า การสอนแบบบรรยายสอนได้สะดวก รวดเร็ว แต่ผู้เรียนเก็บไว้ไม่นานก็ลืมการสอนแบบท่องจำที่จำกัดเนื้อหาได้แน่นอน แต่ทำให้น่าเบื่อหน่ายมาก ส่วนวิธีสอนแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นแบบแผนใหม่ นั้นให้คุณค่าการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

รูเนียน (Runion, 1975, p. 5057-A) ทำการศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์ และสถานะทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 120 คน จากรัฐโอริโชน่า โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม 2) กลุ่มบรรยาย 3) กลุ่มควบคุม โดยกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง นักเรียนในกลุ่มพบกัน 9 ครั้ง ในเวลา 8 สัปดาห์ ทุกกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบ 2 ชนิด คือ แบบทดสอบอัตมโนทัศน์ของแอร์และแฮริส (Pier Harris Children Self Concept) และทำสังคมมิติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มมีคะแนนสถานะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มบรรยาย และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนอัตมโนทัศน์ไม่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แมคโคลแมน (McColman, 1975, p. 109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอน และกิจกรรมกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนร่วมกับกิจกรรมกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและกิจกรรมแนะแนวนั้น สรุปได้ว่า การจะพัฒนา แก้ปัญหา หรือป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุคคลในด้านต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนวคือเครื่องมือดังกล่าว ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวสามารถนำไปเป็นกิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนด้านมารยาทไทยได้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการทดลอง โดยใช้ผลการวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานของการทดลองและเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการมีมารยาทไทยของนักเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ไว้ดังนี้
 ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2541, น. 43-47) กล่าวว่าไว้ว่า ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เป็นทฤษฎีซึ่งเชื่อว่า จิตวิทยาเป็นเสมือนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ของพฤติกรรมมนุษย์ และการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากภายนอก นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimuli and Response) เชื่อว่าการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของมนุษย์จะเกิดขึ้นควบคู่กันในช่วงเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นพฤติกรรมแบบแสดงอาการกระทำ (Operant Conditioning) ซึ่งมีการเสริมแรงเป็นตัวการ (Reinforcement) โดยทฤษฎีพฤติกรรมนิยมนี้ จะไม่พูดถึงความนึกคิดภายในของมนุษย์ ความทรงจำ ความรู้สึก โดยถือว่คำเหล่านี้เป็นคำต้องห้าม (Taboo) ซึ่งทฤษฎีนี้ส่งผลต่อการเรียนการสอนที่สำคัญในยุคนั้น ในลักษณะที่การเรียนเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่จะต้องเกิดขึ้นตามลำดับที่แน่ชัด การที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ใ้ได้นั้นจะต้องมีการเรียน

ตามขั้นตอนเป็นวัตถุประสงค์ๆ ไป ผลที่ได้จากการเรียนขั้นแรกนี้จะเป็นพื้นฐานของการเรียนในขั้นต่อๆ ไปในที่สุด

ครัมโบลท์ (Kruboltz, 1964, อ้างถึงใน นิภาพร พลหงส์, 2546, น. 9-10) เป็นบุคคลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) ที่เชื่อว่า มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นกระบวนการในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมจึงเป็นการจัดสภาพแวดล้อมใหม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้และวัดได้ การให้คำปรึกษาจะเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างมีขั้นตอน ซึ่งการดำเนินการให้คำปรึกษาอาจจะจัดในห้องให้คำปรึกษา หรือจัดในสถานการณ์จริงของผู้รับคำปรึกษาก็ได้

พิสมัย ยกน้อยวงษ์ (2551, น. 20) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมว่าการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมนี้ยึดหลักพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้หลักการเรียนรู้เป็นวิธีการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยจะเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมกับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน

ปรีชา วิหคโต (2554, น. 6) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก ดังนั้นพฤติกรรมใดที่สามารถสังเกตได้จะนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาได้ทันที แต่ในกรณีที่เป็นพฤติกรรมภายใน เราไม่รู้ว่าเขาคิดอะไร เขารู้สึกอะไร ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาต้องเปลี่ยนพฤติกรรมภายในให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ เช่น เป็นการกระทำ เป็นคำพูด หรือเป็นผลงาน เช่น “ตั้งใจเรียน” เป็นพฤติกรรมภายในหากเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้จะมีพฤติกรรมดังนี้ คนที่ตั้งใจเรียนจะมองครู ถามคำถาม ตอบคำถาม นั่งอยู่กับที่ จะทำงานที่ครูมอบหมายจนเสร็จ หรือ คำว่า “กลัว” จะมีพฤติกรรมดังนี้ วิ่งหนีไม่ยอมเข้าใกล้ หรือร้องไห้ เป็นต้น ดังนั้นการให้คำปรึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในจึงต้องเปลี่ยนให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ทุกครั้ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมเน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และ การตอบสนอง (Response) โดยอินทรีย์จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและ การตอบสนองอันนำไปสู่ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม คือการเรียนรู้นั่นเอง ทั้งนี้พฤติกรรมนั้นจะต้องสามารถสังเกตได้และวัดได้และหากได้รับการเสริมแรงจะทำให้มีการแสดงพฤติกรรมนั้นถี่มากขึ้น

3.2 ความเป็นมาของแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมเน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และ การตอบสนอง (Response) โดยอินทรีย์จะต้องสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองอันนำไปสู่ ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวถึงความเป็นมาของแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ดังต่อไปนี้

ปรีชา วิหคโต (2554, น. 8-24) กล่าวว่า ความเป็นมาของทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม สามารถจำแนกได้ 3 ระยะดังนี้ (1) ระยะที่ 1 การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (2) ระยะที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (3) ระยะที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระยะที่ 1 การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก เป็นระยะที่มีแนวคิดว่า พฤติกรรมเกิดจากเงื่อนไขสิ่งเร้า ซึ่งมีแนวคิดดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาของแนวคิด ไอแวน เพโตรวิช พาพลอฟ (Ivan Petrovich Pavlov) นักสรีระวิทยาชาวรัสเซีย เรื่องที่สนใจศึกษาคือ สรีรวิทยาของระบบย่อยอาหาร ซึ่งมีการศึกษาต้องทดลองกับสุนัข ในการทดลองครั้งแรกๆ นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบประสาทที่ทำหน้าที่ในการหลั่งน้ำลายเมื่อมีอาหารมาอยู่ในปาก แต่พาพลอฟพบว่า สุนัขที่ผ่านการทดลองมาแล้วหลายๆ ครั้ง ไม่ต้องรอให้อาหารเข้าปาก สุนัขก็จะหลั่งน้ำลายแล้ว โดยสุนัขจะหลั่งน้ำลายทันทีที่เห็นอาหาร ทำให้การทดลองสรุปไม่ได้แน่ชัดว่าน้ำลายส่วนใดเป็นผลมาจากอาหารที่เข้าไปอยู่ในปากเนื่องจากมีน้ำลายบางส่วนไหลออกมาก่อนได้อาหารทำให้พาพลอฟต้องคัดเลือกสุนัขที่ไม่เคยผ่านการทดลองมาก่อนเพื่อกันไม่ให้มีการหลั่งน้ำลายก่อนได้รับอาหาร จากเหตุการณ์ของการหลั่งน้ำลายก่อนได้รับอาหารนี้ทำให้พาพลอฟสนใจและเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการวิจัยใหม่ว่าจะอะไรเป็นปัจจัยในการควบคุมการหลั่งน้ำลายของสุนัขเมื่อเห็นอาหาร (Pavlov, 1927/1960 อ้างถึงใน ปรีชา วิหคโต 2554, น. 8-24) และจากการทดลองใหม่นี้ทำให้ค้นพบทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกขึ้น

1.2 แนวคิดของพาพลอฟ เกี่ยวกับการเรียนรู้เกิดจากเงื่อนไขสิ่งเร้า พาพลอฟมีแนวความคิดว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นต้องมีสาเหตุและเรียกสาเหตุนี้ว่า เงื่อนไข (Condition) หมายถึง การเกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้น จะต้องมีสิ่งนี้จึงจะทำให้เกิด หากไม่มีสิ่งนี้จะไม่ทำให้เกิด (Harvey Wallerstein 1981, p. 48 อ้างถึงใน ปรีชา วิหคโต 2554, น. 8-24) เช่น ไฟจะติดที่เทียนไขได้ต้องมีเงื่อนไข อยู่ดีๆ เทียนไม่สามารถติดเองได้ เงื่อนไขที่ทำให้เทียนติดต้องประกอบด้วยความร้อน เชื้อเพลิงจากเทียน และออกซิเจน เชื้อเพลิง และความร้อนนี้เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เทียนไขติด พฤติกรรมมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน พฤติกรรมจะเกิดหรือยุติลงจะต้องมีเงื่อนไข และนักจิตวิทยาต่าง

พยายามหาว่ามีเงื่อนไขอะไรที่ทำให้มนุษย์ทำเช่นนั้นๆ ในแนวคิดของพาพลอฟอธิบายว่าเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรม คือ เงื่อนไขสิ่งเร้า ซึ่งพาพลอฟเชื่อว่าในสภาพแวดล้อมทั่วไปมีสิ่งเร้า (Stimulus) มากมายที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดการตอบสนอง (Response) ได้ เช่น ฟังเสียงกระดิ่งให้คนเรตกใจ มะนาวกระตุ้นให้น้ำลายเราไหล และมนุษย์จะเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่มากระตุ้นกับการตอบสนองตลอดเวลา พาพลอฟได้จำแนกสิ่งเร้าเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข (Unconditioned Stimulus หรือ US) หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตอบสนองได้ตามธรรมชาติ และสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (Conditioned Stimulus หรือ CS) หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตอบสนองได้หลังจากถูกวางเงื่อนไขแล้ว และจำแนกการตอบสนองเป็น 2 ประเภท เช่นกัน คือ การตอบสนองอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditioned Response หรือ UCR) หมายถึง การตอบสนองที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติ และการตอบสนองตามเงื่อนไข (Conditioned Response หรือ CR) หมายถึง การตอบสนองอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่ถูกวางเงื่อนไขแล้ว

2. ระยะที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เป็นระยะที่มีแนวคิด ว่า พฤติกรรมเกิดจากเงื่อนไขผลการกระทำซึ่งค้นพบทฤษฎีโดย สกินเนอร์ แนวคิดพื้นฐานของ สกินเนอร์ เชื่อว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เกิดจากการกระทำ หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งที่พึงพอใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งที่ไม่พึงพอใจจะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดลดน้อยลง สกินเนอร์ มีแนวคิดว่าการกระทำของคนเราทำให้เกิดผลของการกระทำเสมอ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะทำไปอย่างตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ทำไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และสกินเนอร์เรียกพฤติกรรมที่ทำของเราแล้วเกิดผลอย่างไรอย่างหนึ่งตามมานี้ว่า Operant ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเรียกผลที่เกิดจากการกระทำนี้ว่า Consequence หรือ “ผลที่เกิดจากการกระทำ หรือผลกรรม” จากแนวคิดนี้ การกระทำทุกครั้งของมนุษย์จะมีผลที่เกิดจากการกระทำทุกครั้ง เพียงแต่ผลที่เกิดขึ้นนั้นเรารู้ตัวหรือไม่รู้ตัว เกิดขึ้นทันทีหรือไม่ทันทีเท่านั้น จากความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำจากผลการกระทำ ทำให้มนุษย์เรียนรู้ว่า ทำอะไรแล้วจะนำไปสู่ผลอะไร หรือทำอะไรแล้วจะได้อะไร การเรียนรู้เช่นนี้จึงเรียกว่า การเรียนรู้เงื่อนไขผลจากการกระทำ (Operant Conditioning) ดังนั้น ถ้าต้องการให้เกิดการเรียนรู้ เราจึงใช้ผลจากการกระทำเป็นตัวควบคุมให้เกิดการกระทำ เช่น ควบคุมให้เขาทำงาน เราจะใช้เงินเป็นตัวควบคุม โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขว่า “ถ้าคุณทำงาน คุณจึงจะได้เงิน” เงิน (ผลจากการกระทำ) จึงเป็นตัวควบคุมการทำงาน (พฤติกรรม) สกินเนอร์ อธิบายว่า มนุษย์ทำ (Operant) เพื่อให้ได้ผล (Consequence) ที่ตนเองต้องการ ตนเองพอใจ และหลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำในสิ่งที่ทำแล้วตนเองไม่ต้องการ ไม่พอใจ หากมองในมุมมองนี้พฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมด้วยผลจากการกระทำ จากแนวคิดนี้ ทฤษฎีของ สกินเนอร์จึงมีชื่อเรียกอย่างน้อย 3 ชื่อ ได้แก่

ชื่อที่ 1 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) หมายถึง มนุษย์เรียนรู้การกระทำของตนเองนำไปสู่ผลอะไรจนเกิดเป็นการเรียนรู้เงื่อนไขว่าถ้าทำเช่นนี้แล้ว จะได้ผลอะไร ดังนั้นจึงต้องแสดงการกระทำนั้นๆ ออกมา จึงจะได้ผลที่ตนเองต้องการ เช่น ทำ รายงานจึงจะได้คะแนน ทำงานจึงจะได้เงิน

ชื่อที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขเครื่องมือ (Instrument Conditioning) หมายถึง การกระทำของมนุษย์เป็นเครื่องมือที่จะให้ได้ผลที่ตนเองต้องการ เช่น การทำรายงาน เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้คะแนน หรือทำงาน เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้เงิน

ชื่อที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลจากการกระทำ หมายถึง การใช้ผลจากการกระทำเป็นเงื่อนไขทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ว่าต้องทำอะไร เช่น ใช้คะแนนเป็นเงื่อนไขทำให้คนทำรายงาน ใช้เงินเป็นเงื่อนไขทำให้คนทำงาน พฤติกรรมที่สกินเนอร์ให้ความสนใจพฤติกรรมที่ ทำออกมาเอง แล้วได้รับผลบางอย่างนี้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นในสังคม เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น พฤติกรรมการสอน การทำงาน การแนะนำ การบริหาร โรงเรียน พฤติกรรมเหล่านี้ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ ไม่ใช่พฤติกรรมกิริยาสะท้อน ไม่ใช่พฤติกรรมที่ไม่ต้องเรียนรู้ก็ทำได้ แต่เป็นพฤติกรรมที่มนุษย์เรียนรู้ว่าต้องทำ หากทำแล้วจะได้อะไร (ตัวเสริมแรง) ไม่ทำแล้วจะเสียอะไร (การลงโทษ) ดังนั้น พฤติกรรมที่สกินเนอร์สนใจจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

สกินเนอร์มีแนวคิดว่าหากมองในแนวคิดของผู้กระทำ ผู้กระทำเกิดการเรียนรู้ว่าการกระทำอะไร นำไปสู่ผลอะไร จึงเรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า การเรียนรู้เงื่อนไขผลจากการกระทำ ส่วนเงื่อนไขผลที่เกิดจากการกระทำ (C) ที่สำคัญมี 2 ประเภท ได้แก่ (1) เงื่อนไขการเสริมแรง และ (2) เงื่อนไขการลงโทษ ดังนี้

เงื่อนไขการเสริมแรง (Reinforce) หมายถึง พฤติกรรมใดที่ทำแล้วได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่ที่สูงขึ้นเรียกผลจากการกระทำนั้นว่า การเสริมแรง

เงื่อนไขการลงโทษ (Punishment) หมายถึง พฤติกรรมใดที่ทำแล้วได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดลดลง หรือเกิดด้วยความถี่ที่ต่ำลง เรียกผลจากการกระทำนั้นว่า การลงโทษ

3. ระยะที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม เป็นระยะที่มีแนวคิดว่ามีมนุษย์เรียนรู้จากการสังเกต ค้นพบโดยเบนจามิน ซึ่งเบนจามินมีแนวคิดแนวคิดพื้นฐานว่ามนุษย์เรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) ได้แก่ เห็นตัวแบบ (Modeling) ผู้สังเกตจะดูว่า ตัวแบบทำอะไรแล้วได้รับจากการกระทำอะไรในวันข้างหน้า ผู้สังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรมและทำตาม

ตัวแบบนั้น แบนดูราได้อธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสิ่งเร้ามากระตุ้นให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เราเรียกว่า เงื่อนไขสิ่งเร้า ตามแนวคิดของพาพลอฟ และพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากผลของการกระทำ หากทำแล้วได้สิ่งที่พึงพอใจ มนุษย์จะทำสิ่งนั้นอีก ผลของการกระทำที่ควบคุมให้มนุษย์ต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ เรียกว่า เงื่อนไขที่เกิดจากการกระทำ ตามแนวคิดของสกินเนอร์ แต่แบนดูราอธิบายว่ามนุษย์มีความคิด (Thinking) ได้แก่ การสังเกต ความจำ จินตนาการ และมนุษย์มีความรู้สึก (Feeling) ได้แก่ ความกลัว ความชอบ ความโกรธ ซึ่งความคิดความรู้สึกของมนุษย์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย ดังนั้นความคิด หรือเรียกว่า ปัญญา จึงเป็นปัจจัยสำคัญร่วมกับเงื่อนไขที่เกิดจากสังคม ดังนั้นจึงเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูราได้ทดสอบแนวคิดด้วยการทดลองในห้องทดลองกับเด็กอนุบาล ซึ่งห้องทดลองจะเป็นห้องโล่ง 1 ห้อง มีหุ่นกับก้อน และภาพยนตร์ที่เป็นต้นแบบอุปกรณ์ ทดลองโดย ให้เด็กอนุบาลหญิงดูภาพยนตร์ที่ผู้แสดงเป็นผู้ใหญ่เพศหญิง ซึ่งในภาพยนตร์แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยการชกต่อย ตบถีบหุ่นรูปคน เมื่อดูภาพยนตร์จบแล้ว จึงปล่อยให้เด็กเข้าไปในห้องที่มีอุปกรณ์เช่นเดียวกับในภาพยนตร์ พบว่าเด็กเข้าไปชกต่อยหุ่นเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่ทำในภาพยนตร์

แบนดูราอธิบายว่าการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนั้นเกิดขึ้นทั่วไปในสังคมทุกเพศทุกวัย เช่น เด็กวัยรุ่นเลียนแบบการแต่งกายจากตัวแบบจากดาราดังที่ตนเองชื่นชอบ นักศึกษาแพทย์เลียนแบบการผ่าตัดจากการสังเกตอาจารย์ ฆาตกรเลียนแบบฆาตกรรมจากภาพยนตร์ นักศึกษาฝึกหัดครูสอนเลียนแบบครูของตัวเอง ตัวแบบที่แบนดูรากล่าวถึงอาจเป็น (1) ตัวแบบที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยกัน (2) ตัวแบบที่เป็นตัวอักษร เช่น หนังสือนวนิยาย พระเอก นางเอก จะเป็นตัวแบบที่ผู้อ่านเลียนแบบ (3) ตัวแบบที่เป็นภาพ เช่น ภาพยนตร์ รายการวิทยุโทรทัศน์ และ (4) คำบอกเล่า เช่น คำสอน นิทาน ตำนาน เป็นต้น ตัวแบบเหล่านี้จะทำหน้าที่ให้ข้อมูลจูงใจให้แสดงพฤติกรรมและให้การเสริมแรง

ต่อมา แบนดูราได้นำไปทดลองปรับพฤติกรรมกิริยาสะท้อน ได้แก่ พฤติกรรมกลัว โดยทดลองกับพฤติกรรมคนที่กลัวงู ด้วยการให้ตัวแบบ (Model) โดยตัวแบบจะให้คนที่กลัวงูดูตัวแบบเล่นกับงู คนที่กลัวงูเห็นตัวแบบเล่นกับงูโดยที่งูไม่ทำอันตราย ต่อมาพบว่าคนนั้นกล้าเข้าใกล้กล้าจับงู การให้ดูตัวแบบเช่นนี้ได้ผลดีในการลดความกลัว (Bandura and Other, 1969 อ้างถึงใน ปรีชา วิหคโต 2554, น. 8-24) จากแนวคิดของแบนดูรา สรุปได้ว่ามนุษย์เรียนรู้จากการสังเกตโดยเฉพาะ ได้แก่ การเห็นตัวแบบ (Model) เขาจะสังเกตว่าตัวแบบทำอะไร แล้วได้รับอะไรจากการกระทำ ในวันข้างหน้าผู้สังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรมตามตัวแบบ

จากความเป็นมาของแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่ได้กล่าวในเบื้องต้น สรุปได้ว่าตามแนวคิดของพาพลอฟ เชื่อว่าเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น เรียกว่า สิ่งเร้า (Stimulus) ส่วนสกินเนอร์เชื่อพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เกิดจากการกระทำ และเรียกผลที่เกิดจากการกระทำนี้ว่า (Consequence) และเบนจามิน เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการการสังเกตและกระบวนการทางปัญญา ซึ่งจะเน้นทั้งการสังเกตจากสิ่งเร้า (ตัวแบบ) และเชื่อมโยง (คิดด้วยปัญญา คือเริ่มจากสนใจตัวแบบ ทำการกระทำของตัวแบบ สามารถทำตามตัวแบบ และมีแรงจูงใจที่จะทำ ประเมินตนเองได้ว่าสามารถทำตามตัวแบบได้หรือไม่ และเมื่อทำแล้วจะได้รับผลอะไร)

3.3 ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

มีนักการศึกษากล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมไว้ดังนี้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529, น. 144) กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมว่า มนุษย์เปรียบเสมือนเครื่องจักรกล อยู่ภายใต้การควบคุมของสภาพแวดล้อม มีบทบาทน้อยมากในการเลือกหรือกำหนดวิถีชีวิต นอกจากนี้พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลจากการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงได้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544, น. 119) อธิบายว่า ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมนี้เชื่อว่ามนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาเป็นผลผลิตจากการที่มนุษย์มีปฏิกิริยาตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม ถ้าบุคคลใดสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ บุคคลนั้นมีโอกาสที่จะกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามต้องการได้

ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ (2546, น. 20) อธิบายว่า ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมสามารถทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยวิธีการวางเงื่อนไขด้วยการให้รางวัลหรือการลงโทษ

ทิสนา แคมมณี (2548, น. 50) กล่าวว่า นักคิด นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะเป็นกลาง คือ ไม่ดีไม่เลว (neutral-passive) การกระทำต่างๆ เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (stimulus-response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสำคัญกับ “พฤติกรรม” มาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ สามารถวัดและทดสอบได้

อาภา จันทรสกุล (2548, น. 22) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาไม่มีทั้งดีและเลว มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ทำให้เกิดขึ้นด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ การเรียนรู้เดิมทำให้หมดไปและในทำนองเดียวกันสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ มนุษย์สามารถจะควบคุมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้แม้จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม

ปรีชา วิหคโต (2554, น. 26) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. มนุษย์เกิดมาไม่ดีไม่เลว แต่เริ่มต้นด้วยความว่างเปล่า
2. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม แบบแผนพฤติกรรมมนุษย์จะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม
3. พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทำให้เกิดขึ้นได้โดยจัดสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ทำให้เกิดความรู้ใหม่และลบความรู้เดิมออกไปได้
4. มนุษย์สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

จากความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ จากการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการจัดกิจกรรมตามหลักของการใช้ตัวแบบทางสังคมและหลักการใช้วิธีการเสริมแรง จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการมีมารยาทไทยของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้

3.4 เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

นักการศึกษาได้กล่าวถึงเทคนิคที่น่าสนใจของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ไว้ดังนี้ สมพร สุทัศน์ีย์ (2533, น. 164-166) กล่าวถึงเทคนิคในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมว่า เดิมเทคนิคที่ใช้ในกระบวนการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิกของวัตสันการเรียนรู้ แบบแสดงการกระทำของสกินเนอร์ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบของแบนดูรา แต่ปัจจุบันแนวคิดในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวทางการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีความหมายกว้างกว่าเดิม แนวคิดในเรื่องเทคนิคจึงเปลี่ยนไปเน้นที่ความต้องการของบุคคลและปัญหาของบุคคล เทคนิคการให้คำปรึกษาจึงมีหลายเทคนิคเพื่อให้เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม และเทคนิคที่เลือกใช้นั้นต้องเป็นเทคนิคในทางบวก

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533, น. 778-785) กล่าวถึง เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมว่ามีหลายวิธี แต่ที่นิยมใช้ในสถานศึกษามี 4 รูปแบบ คือ

1. เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) เทคนิคการเสริมแรงในการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมได้อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่ว่า พฤติกรรมใดที่บุคคลกระทำแล้วส่งผลให้เขาได้รับความพึงพอใจ บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ด้วย เหตุนี้การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมจึงนำเทคนิคการเสริมแรงมาใช้เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจ และมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมซ้ำอีก ทั้งนี้โดยการให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) แก่ผู้รับคำปรึกษาในทันที หรือโดยเร็วที่สุดเมื่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น

2. เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training Technique) การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นการฝึกฝนทักษะทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลทุกช่วงวัย ควรได้รับรู้ เพราะจะช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น กลวิธี 6 ประการ ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาโดยทั่วไปนิยมนำมาใช้ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้แก่ผู้รับคำปรึกษา ได้แก่

- 2.1 การสอน (Instruction)
- 2.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
- 2.3 การมีตัวแบบ (Modeling)
- 2.4 การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavior Rehearsal)
- 2.5 การใช้การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement)
- 2.6 การฝึกฝนเป็นการบ้าน (Homework Assignment)

3. เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (Modeling Technique) การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมใช้เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบมีพื้นฐานสำคัญมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura 1977 อ้างถึงใน นฤมล เปี่ยมปัญญา, 2553, น. 37) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา ดังนี้

3.1 เพื่อการเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่เป็นต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

3.2 เพื่อลดหรือเพิ่มพฤติกรรมที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้ว การเรียนรู้จากการสังเกตสามารถช่วยเพิ่มหรือลดการแสดงออกของพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่พึงประสงค์

3.3 เพื่อส่งเสริมการตอบสนองต่อการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์การได้สังเกตตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีผลให้ผู้รับคำปรึกษาตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรม จากการศึกษาที่ได้อ่านรู้นั้นด้วยความสนใจ

4. เทคนิคการจัดความรู้สึกลัวกลัวอย่างมีระบบ (Systematic Desensitization Technique) เป็นการขจัดความกลัวและความวิตกกังวลของผู้รับคำปรึกษาที่มีต่อสถานการณ์บางลักษณะ หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลบางคน เทคนิคนี้สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัวไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความหวาดกลัว เทคนิคการจัดความรู้สึกลัววิตกกังวลอย่างเป็นระบบ มีพื้นฐานมาจากหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขคลาสสิก (Classical Conditioning)

จากการศึกษาเทคนิคการให้การปรึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคการเสริมแรงเชิงบวก และเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ มาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างมารยาทไทยให้กับนักเรียน ในการทำวิจัยครั้งนี้

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

3.5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ดังนี้

นัยนา เอื้ออำนวย (2539, น. 62) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชานิเวศน์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีประไพ บุญเสนา (2543) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมเพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนางเม็ง สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

พิสมัย ยกน้อยวงษ์ (2551, น. 72) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โรงเรียนบ้านเม็กดำ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 8 คนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ด้านการสร้างสัมพันธภาพ

และการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และโดยรวมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นฤมล เปี่ยมปัญญา (2553, น. 71-72) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีนิยามเพื่อพัฒนาการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา พบว่า (1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยามมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยามสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของกลุ่มทดลองหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยามกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน (5) พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของกลุ่มควบคุมหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

3.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่าได้มีการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยาม ดังนี้

บีช (Beach, 1965 อ้างถึงใน นัยนา เอื้ออำนาจชัย 2539, น. 21) ได้จัดโครงการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแก่นักเรียน โดยให้นักเรียนเรียนรู้จากตัวแบบโดยนำแถบบันทึกเสียง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ วิธีดำเนินการคือ ให้ตัวแบบซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คนชาย 3 คน และหญิง 3 คน และมีผู้ให้การศึกษาเป็นตัวแบบด้วย จัดบันทึกเสียงในสถานการณ์ต่างๆ เป็นจำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 6 นาที ผลปรากฏว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จ ผลการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองดีขึ้น และผู้ปกครองแจ้งว่าลูกของตนเอาใจใส่ทำการบ้านและทบทวนบทเรียนมากยิ่งขึ้น

โฮลท์ (Holt 1979, p. 6546-A) ได้ศึกษาถึงผลการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยาม ที่มีผลต่อความรับผิดชอบตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้มีการฝึกซ้อมบทบาท และการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 15 คน จากเมืองเชรเวพอร์ต (Shreveport) ในหลุยเซียน่า (Louisiana) โดยคัดเลือกเด็กที่มีปัญหาในการเรียน มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในห้องเรียน และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น

กลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองและกลุ่มหลอก กลุ่มละ 5 คน ให้พบกันสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความรับผิดชอบในการเรียน (Intellectual Achievement Responsibility Questionnaire - IAR) และแบบวัดสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มทดลองและกลุ่มหลอกมีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การนำทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เป็นกระบวนการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาส่งเสริม และแก้ปัญหาของนักเรียน สามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีแนวคิดและเทคนิคที่น่าสนใจ ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการทดลองโดยใช้ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์ กุลกันยา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามเชิงปฏิบัติการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) และวัดผลซ้ำอีก 4 สัปดาห์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้รับการประเมินจากครูผู้สอนว่าควรได้รับการพัฒนามารยาทไทย จำนวน 137 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้รับการประเมินจากครูผู้สอนว่าควรได้รับการพัฒนามารยาทไทย จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

3.1 ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

3.1.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ การมีมารยาทไทย

3.2 นิยามปฏิบัติการ

3.2.1 *มารยาทไทย* หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีกิริยา วาจาที่สุภาพ เรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมโดยมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยพิจารณาจากการแสดงออกของนักเรียนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตได้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) *มารยาทด้านการทำความเคารพ* คือ ผู้เรียนสามารถทำความเคารพภาพพระบรมฉายาลักษณ์ตามโอกาสและความเหมาะสมทำความเคารพพระพุทธรูป ทำความเคารพพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2) *มารยาทด้านวาจา* คือ เมื่อพูดควรมีหางเสียงและลงท้ายด้วยคำว่า ครับ/ค่ะ เมื่อทำผิดรู้จักการขอโทษ เมื่อพบเจอกันทุกครั้งกล่าวคำทักทาย “สวัสดี” พูดคุยไม่ตะโกนหรือ ส่งเสียงดัง และไม่ใช้สรรพนามแทนตัวเองด้วยคำที่ไม่สุภาพ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่รู้จักการพูดขอบคุณ เมื่อต้องการเข้าพบครูหรือบุคลากรจะต้องขออนุญาตทุกครั้ง

3) *มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถ* คือ เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่เดินค้อมศีรษะไม่เดินเฉียดผ่านไปเมื่อผู้ใหญ่นั่ง เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่นั่งเรียบร้อย การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ควรยืนอย่างสำรวม และไม่วิ่งหรือเล่นในห้องเรียน

3.2.2 *ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม* หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงและเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ เพื่อนำมาปรับพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 8 กิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 กิจกรรม ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2 กิจกรรม มาตรฐานมารยาทไทยกันเถอะ

ครั้งที่ 3 กิจกรรม มารยาทด้านการแสดงความเคารพ

ครั้งที่ 4 กิจกรรม สร้างเสน่ห์ด้วยการแสดงความเคารพที่ถูกต้อง

ครั้งที่ 5 กิจกรรม มารยาทไทยด้านวาจา

ครั้งที่ 6 กิจกรรม พูดดีมีเสน่ห์

ครั้งที่ 7 กิจกรรม มารยาทด้านอิริยาบถ

ครั้งที่ 8 กิจกรรม เพิ่มเสน่ห์ด้วยมารยาทด้านอิริยาบถ

แผนกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมจัดทำขึ้น โดยใช้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) จัดให้นักเรียนได้พูดคุย สนทนา ฟัง/อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าเรื่อง แบ่งปัน ประสบการณ์ต่างๆ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) จัดให้นักเรียนได้แสดง ความคิดเห็น ความรู้สึก พิจารณาหาประโยชน์และข้อคิดที่ได้ พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) จัดให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ สรุปสาระสำคัญของกิจกรรม หาข้อดีข้อเสียของการแก้ปัญหา สะท้อนกลับความรู้สึก

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) จัดให้นักเรียนอภิปรายสรุป ร่วมกัน และได้ทดลองแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ของปัญหา ทดลองประยุกต์ใช้สาระเรียนรู้ สู่ชีวิต

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ลักษณะ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวตาม แนวคิดพฤติกรรมนิยม และแบบวัดมารยาทไทย ดังนี้

4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จำนวน 8 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้ สร้างและพัฒนากิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงและเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและ พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีมารยาทไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม โดยทุกกิจกรรมประกอบด้วย (1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (2) สะท้อนกลับการเรียนรู้ (3) สรุปสาระ สู่ชีวิต (4) คิดและนำไปปฏิบัติ และ (5) ประเมินผล

ขั้นที่ 4 นำชุดกิจกรรมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการ IOC (Item objective Congruency) ได้ ค่า IOC เท่ากับ 0.95

ขั้นที่ 5 นำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในขั้นตอนและความเหมาะสมของเวลา พร้อมทั้งอุปกรณ์และสื่อต่างๆ

ขั้นที่ 6 นำชุดกิจกรรมแนะนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.2 แบบวัดมารยาทไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือ
 ขั้นที่ 2 ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีมารยาทไทย
 ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของมารยาทไทย เป็น 3 ด้าน
 ขั้นที่ 4 สร้างแบบวัดมารยาทไทยฉบับร่าง
 ขั้นที่ 5 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ด้วยวิธีการ IOC (Item objective Congruency) โดยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97

ขั้นที่ 6 นำผลจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัก ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การทดสอบค่า t แบบ 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 1.73 ถึง 2.33

ขั้นที่ 7 นำแบบวัดมารยาทไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. การรวบรวมข้อมูล

5.1 ขั้นก่อนการทดลอง

ขั้นที่ 1 จัดเตรียมแบบวัดมารยาทไทย เพื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง
 ขั้นที่ 2 ศึกษาขั้นตอนในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะนำให้เข้าใจ และจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม
 ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบวัดมารยาทไทยไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างวัดมารยาทไทย คະแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

5.2 ขั้นตอนการทดลอง

ขั้นที่ 1 ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมแนะแนวกับกลุ่มตัวอย่าง 8 กิจกรรม ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ จำนวน 8 คาบ ใช้เวลาในคาบว่างและคาบแนะแนวของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดมารยาทไทย เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

ขั้นที่ 3 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดมารยาทไทยไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีทางสถิติ

ขั้นที่ 4 หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 เดือน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดมารยาทไทยอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดมารยาทไทยไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1.1 นำแบบวัดมารยาทไทยมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การตรวจที่กำหนดไว้ และป้อนข้อมูลเพื่อเตรียมวิเคราะห์ต่อไป

6.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรม เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

1) เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ใช้สถิติการทดสอบค่าที่ t-test Dependent

2) เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองและระยะติดตามผล ใช้สถิติการทดสอบค่าที่ t-test Dependent

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1) ค่าเฉลี่ย (X)

2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2.2 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1) หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดมารยาทไทย โดยใช้วิธีหาความตรงของเครื่องมือยืนยันว่าเครื่องมือนั้นสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้จริงโดยหาค่า IOC ของแบบวัดมารยาทไทย โดยใช้สูตร ดังนี้ สมนึก ภัททิยธนี (2549, น. 220)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน คำนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ
กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2) หาค่าอำนาจจำแนก (*Discrimination*) ของแบบวัดมารยาทไทย โดยใช้
สูตร (r) ดังนี้ กรมวิชาการ (2545, น. 68)

$$\text{สูตร } r = \frac{R_U - R_L}{N}$$

r คือ ค่าอำนาจจำแนก

R_U คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_L คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

N คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

3) หาค่าความเที่ยงของแบบวัดมารยาทไทย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา
(*Alpha Coefficient*) ของครอนบัค (*Cronbach*) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น. 125-126)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{SD^2 - \sum s_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

n แทน จำนวนข้อคำถามในแบบวัด

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนจากแบบวัดทั้งฉบับ

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของข้อคำถามรายข้อ

6.2.3 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

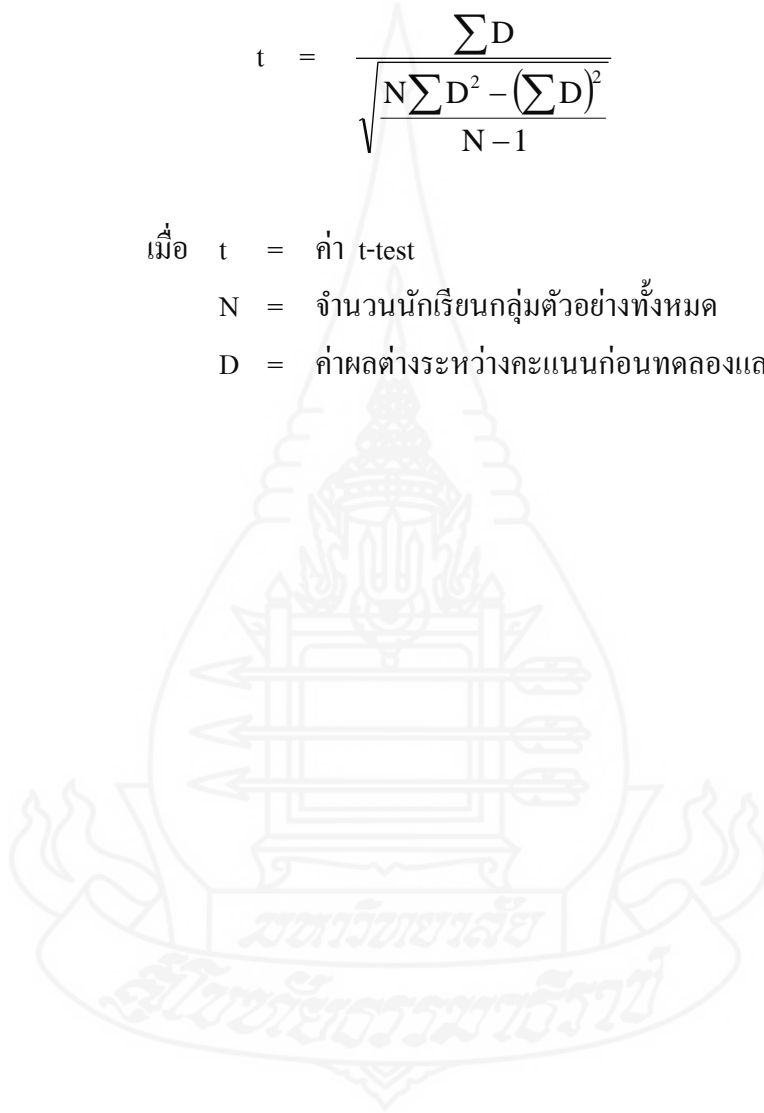
เปรียบเทียบผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนหลัง และระยะติดตามผลการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย t-test Dependent พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น. 165)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t = ค่า t-test

N = จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

D = ค่าผลต่างระหว่างคะแนนก่อนทดลองและหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผล

2. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นตารางที่ 4.1-4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบผลของการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนของการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองหลังการทดลองและระยะติดตามผล

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบผลของการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มทดลอง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนการสอบ
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที่ (t-test)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

นักเรียนคนที่	คะแนน	คะแนน	คะแนนเพิ่มขึ้น (+)
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	คะแนนลดลง (-)
1	92	102	10
2	89	121	32
3	92	114	22
4	101	115	14
5	97	123	26
6	98	98	0
7	99	121	22
8	95	120	25
9	96	113	17
10	86	102	16
11	96	119	23
12	80	99	19
13	85	119	34
14	92	107	15
15	87	110	23
16	90	102	12
17	80	96	16
18	90	105	15

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนน	คะแนน	คะแนนเพิ่มขึ้น (+)
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	คะแนนลดลง (-)
19	95	109	14
20	79	93	14
21	86	106	20
22	88	103	15
23	88	112	24
24	92	108	16
25	92	101	9
26	91	107	16
27	87	100	27
28	89	98	9
29	87	109	22
30	90	107	17

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม พบว่า ภายหลังจากที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่สร้างขึ้น นักเรียนมีมารยาทไทยสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบผลของการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	30	90.30	5.47	13.92*
หลังการทดลอง	30	107.97	8.28	

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่ามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.47 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.28

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนของการพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

นักเรียนคนที่	คะแนน หลังการทดลอง	คะแนน ระยะติดตามผล	คะแนนเพิ่มขึ้น (+) คะแนนลดลง (-)
1	102	114	12
2	121	126	5
3	114	119	5
4	115	121	6
5	123	128	5
6	98	107	9
7	121	144	23
8	120	126	6
9	113	120	7
10	102	124	22
11	119	127	8
12	99	104	5
13	119	115	4
14	107	124	17
15	110	109	-1
16	102	123	21
17	96	117	21
18	105	134	29
19	109	122	13

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนน	คะแนน	คะแนนเพิ่มขึ้น (+)
	หลังการทดลอง	ระยะติดตามผล	คะแนนลดลง (-)
20	93	123	30
21	106	136	30
22	103	140	37
23	112	140	28
24	108	140	32
25	101	135	34
26	107	122	15
27	100	108	8
28	98	130	32
29	109	132	23
30	107	122	15

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์การพัฒนามารยาทไทยของกลุ่มทดลองหลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยภาพรวม พบว่า ในระยะติดตามผลหลังจากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่สร้างขึ้น นักเรียนมีมารยาทไทยสูงขึ้นกว่าหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองและระยะติดตามผล

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	30	107.97	8.28	7.843*
หลังการทดลอง	30	124.40	10.38	

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่ามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.28 และระยะติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 124.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.38

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีมารยาทไทยสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.2.2 คะแนนมารยาทไทยของนักเรียนหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา ดังนี้

1.3.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีมารยาทไทยสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

5.47 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.28 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

1.3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีมารยาทไทยภายหลังจากที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.28 และระยะติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 124.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.38 ซึ่งไม่เป็นไปตามกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีมารยาทไทยสูงขึ้นภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จำนวน 8 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมมีมารยาทไทยสูงขึ้นภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลที่ได้รับเช่นนี้เป็นเพราะนักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการพัฒนามารยาทไทย และได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งการพัฒนามารยาทไทยนี้ครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ 1. มารยาทด้านการทำความเคารพ 2. มารยาทด้านวาจา 3. มารยาทด้านอิริยาบถ ซึ่งทั้ง 8 กิจกรรม ซึ่งการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ผู้วิจัยได้แนวคิดที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ของ ERGA หรือวงจรการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ นักเรียนอาจเล่นเกม บทบาทสมมติทำงาน ทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง ฟัง/อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์ของการเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนในขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 นั้น หรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต นักเรียนสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้จาก

การอภิปรายสะท้อนกลับการรับรู้ อาจศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ นักเรียนทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนปฏิบัติ จูงใจตนเองในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยการเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง นักเรียนได้แสดงความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาเหตุผล เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้แล้วเกิดเป็นกระบวนการคิด เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในการใช้ชีวิตประจำวันกระบวนการดังกล่าวให้นักการศึกษาให้การยอมรับว่าเป็นความสามารถในการสร้างเสริมกระบวนการคิด สมรรถนะ และปราชญ์ รามสูต (2545, น. 49) นอกจากนี้ชุดกิจกรรมยังได้นำเทคนิคการเสริมแรงด้วยการกล่าวคำชมเชย การให้รางวัล และการให้กำลังใจโดยการปรบมือเข้ามาสอดแทรกระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำ และพฤติกรรมส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Learning) ซึ่ง ปรีชา วิหคโต (2551, น. 8-24) กล่าวถึงเงื่อนไขการเสริมแรง (Reinforcement) ว่าเป็นพฤติกรรมที่ได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่ที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533, น. 778-785) ที่กล่าวถึง เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) ว่าพฤติกรรมใดที่บุคคลกระทำแล้วส่งผลให้เขาได้รับความพึงพอใจ บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกด้วย เหตุนี้การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม จึงนำเทคนิคการเสริมแรงมาใช้เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจ และมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมซ้ำอีก ดังนั้นถ้าหากต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมความเอื้ออาทรบ่อยครั้งขึ้น ก็ควรให้นักเรียนได้รับผลที่เป็นที่พึงพอใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้วิธีการเสริมแรง เช่น การชมเชย หรือการให้รางวัล

จากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่าภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมนักเรียนมีมารยาทไทยสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณรา พงษ์สิน (2550, น. 46-47) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง

3 ด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554, น. 68-72) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินู-ทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ภายหลังจากทดลอง นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีจิตสาธารณะโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนว และแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนว และแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นได้

2.2 ผลการพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระยะติดตามผลนักเรียนมีคะแนนสูงกว่าหลังทดลอง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ นอกจากเหตุผลตามที่ได้อธิบายไว้ตามข้อ 1 แล้ว อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนามารยาทไทย ซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมโดยตรงที่นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากมีการใช้ในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและโรงเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยเองเป็นครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกห้องได้ใกล้ชิดกับนักเรียนกลุ่มทดลอง และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากตัวแบบส่งผลให้มารยาทไทยของนักเรียนสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ โฉมศรี ยังให้ผล (2557, น. 57) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกระบุรีวิทยา จังหวัดระนอง ผลการวิจัย พบว่า (1) ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนามารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ควรมีการนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมไปใช้ให้แพร่หลายโดยใช้สำหรับพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.1.2 ควรมีการศึกษาเนื้อหา วิธีการ ให้ละเอียดแล้วปรับใช้ให้สอดคล้องกับนักเรียน เหมาะสมกับวัย เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น และปัญหาที่พบ

3.1.3 ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็นระยะๆ ให้เหมาะสม เช่น หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว 2 สัปดาห์ 1 เดือน หรือ 6 เดือน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์นักเรียน การบันทึกการติดตามผล เพื่อความคงทนของมารยาทไทย และพฤติกรรมอื่นๆ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำวิธีการศึกษาครั้งนี้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ ของนักเรียนในวัยเดียวกัน เช่น การขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย เป็นต้น

3.2.2 ควรศึกษาหลักการ วิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความคงทนของมารยาทไทยให้มาก หลังจากที่ได้รับการพัฒนามารยาทไทย เช่น จัดให้มีกิจกรรมประกวดมารยาทไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ จินหน่อ. (2553). การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการเรียนเวลาและความสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กาญจนวัลย์ ภิญโญศุภสิทธิ์. (2549). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว ภาควิชาจิตวิทยาการและการแนะแนว. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- กิติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่นๆ. (2532). รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- _____. (2545). คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว: เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษกร เพชรนอก. (2550). มารยาทไทย. ปทุมธานี: พี เอ็น เค แอนด์ สกายพรีนติ้ง.
- แคล้ว เจริญวงศ์. (2524). มารยาทและการสมาคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อักษรสมัย.
- จารุวรรณ แสงด้วง. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จิร์จนา โนชราญ์. (2557). รายงานการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สืบค้นจาก <https://jirudta.wordpress.com/>
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2533). ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม. ใน เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.

- โถมศรี ยังให้ผล. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกระบุรีวิทยา จังหวัดระนอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชลธิชา จันมณีย์. (2553). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาตามนโยบายสถานศึกษา 3D ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยะลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์. (2546). คู่มือการสอนคอมพิวเตอร์เพื่อการให้คำปรึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม
- ณัฐวีร์ นงนุช. (2552). ผลของกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2541). คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพฯ: วงกลมโปรดักชัน.
- ทิพวรรณ หอมพุด. (2538). มารยาทและการสมาคม. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- เทพ พังงา (2534). จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น. ใน เอกสารประกอบการสอน 213 330 จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น. ขอนแก่น: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธิดาพันธุ์ มูลผล. (2552). การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- นภาพร เต็งนุ. (2555). การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง มารยาทไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแควมะกอก อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นฤมล เปี่ยมปัญญา. (2553). การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช จังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

- นิตยา อุทธรการ. (2552). การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นิตธารณ์ บุษพาเดช. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจีเหล็กเจิวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิภาพร พลหงส์. (2546). การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นัยนา เอื้ออำนวยชัย. (2539). ผลของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชานิเวศน์ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- บุษบากร ตัณฑวรรณ. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ และพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียนเขตลาดกระบัง จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบ็ญจรงค์ แจ่มใจเจริญ. (2553). การวิจัยในชั้นเรียนเรื่องส่งเสริมนักเรียนทำความเคารพแบบมารยาทไทย. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ.
- ประพิมพร สันวงศ์. (2551). การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปิยวรรณ ขอจิตต์เมตต์. (2553). ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มประกอบสื่อมัลติมีเดียที่มีต่อความเข้าใจและการแสดงออกด้านมารยาทไทยของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- ปรีชา วิหคโต. (2554). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา* หน่วยที่ 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2530). มารยาทไทย. กรุงเทพฯ: องค์การคำครุสภา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *การแนะแนวและการให้การปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งคณาจารย์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนากิจกรรมแนะแนว*. หน่วยที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล. (2546). *จริยธรรมนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูในสหวิทยาเขตไผ่ธูมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา
- พิมลรัตน์ ขุนแก้ว. (2548). *การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- พิสมัย ขกน้อยวงษ์. (2551). *ผลของการให้การปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์โรงเรียนบ้านแม่คำ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสารคาม, มหาสารคาม.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พรทรัพย์ ชื่นในเมื่อง. (2554). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- พรพิชญ์ วิริยาคุณภัทรณ์. (2553). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- เขารัตน์ บุญชัย. (2529). การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับมารยาทไทยบางประการของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ลำภู จำพันธุ์. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างประเทศ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสีตบุตรบำรุง กรุงเทพมหานคร.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วีระ อุสาหะ. (2534). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีผลต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. (ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วรรณตร์ ไตรทิพย์. (2552). การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกา ทา ประโยชน์ต่อ
ส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์
ประชานุกูล 1). จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วรรณรา พงษ์สิน. (2550). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรม
นิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านบัก
ดอง จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531). การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล. (2530). ความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรม ที่พึง
ประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.).

- ศิริรัตน์ แสนยากุล. (2546). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ. (2545). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรรคุณ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิริประไพ บุญเสนา. (2543). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมเพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนางมิ่ง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศุกลรัตน์ เสร้ามัญ. (2553). กระบวนการเรียนรู้ดารา ทีบีเอ็มในกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมร ทองดี และปราณี रामสูตร. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว*. หน่วยที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- สรานุกิพย์ อนุมัติ. (2545). ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในการหลีกเลี่ยงจากการเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สายพิณ ช่างไม้. (2544). ผลของการใช้ชุดการแนะแนวกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชาวเขา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สิริวรรณ มณีโชติ. (2552). รายงานการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/413825>

- สุริย์พันธุ์ ุริ. (2551). การใช้กิจกรรมแนะแนวที่ประยุกต์จากความคิดพื้นฐานของเม็กก้าสกลิต์ เสริมสร้างความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 34. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์. (2538). มารยาทในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี.
- สมทรง ปุณฺณฤทธิ. (2539). มารยาทไทย. กรุงเทพฯ: ชรรรมสภา.
- สมนึก กัททิษณิ. (2541). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและ พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2533). ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการปรึกษาที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น. หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). พระราชดำรัส เกี่ยวกับ คุณธรรม 7 ประการ. สืบค้นจาก <http://www.0culture.go.th/>.
- อลิสรา กุระมะสุวรรณ. (2552). ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิค จันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อาภา จันทรสกุล. (2548). ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและ การแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิงอร รอดน้อย. (2551). พฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อิลองก้อร์ จารุจิต. (2553). รายงานผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. สืบค้นจาก <http://www.vcharkarn.com/vcafe/196240>
- อุษา อินทปัญญา. (2536). ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- อัมพร แสงวิเชียร. (2546). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบากราชภัฏบำรุง จังหวัด
 สกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. (3rd ed). New York: McGraw-Hill Book.
- Holt, Essie William. (1979). The Effects of Behavioral Group Counseling Using Self –
 Verbalization on Self-Responsibility and Academic Achievement of Culturally
 Different Adolescents. *Dissertation Abstract International*, 39(11), 6546-A.
- Houston, W. Robert and other. (1972). *Development Instructional Modules: A Modular System
 for Writing Modules Texas*. college of Education University of Houston.
- Howell, Bluce. (1973). “TULSAPAS”: *Anatomy of A Learning Package*, “American Education”
 Englewood Cliffs. New Jersey: Educational Technology Publication.
- Mc Coleman, James Westley. (1975). Relationship between The use of Learning Activity And the
 Preferences of Student toward the Social Study Course. *Dissertation Abstracts.
 International*, 36(1), 109A.
- Miller, Carroll H. (1976). *Foundations of Guidance*. New York: Harper and Row Publisher.
- Runion, Michelle. (1975). The Writing of A Teacher’s Introduction to Ethics in Teaching EDD.
Dissertation Abstract, Northern Arizona University, 50, 57-A.
- Turk, Gayla Claire. (1985). Development of the Music listening Strategy Tempo Computer
 Assisted Instruction in Music Listening. *Dissertation Abstracts International*, 45(8),
 2436-A.
- Wilson, Cynthia Louise. (1989). An Analysis of a Direct Instruction Procedure in Teaching Word
 Problem-Solving to Learning Disabled Students. *Dissertation Abstracts
 International*, 50(2), 419-A.
- Wogaman, Maurice A. (1955). An Analysis of Guidance Organization and Services in Selected
 Junior School in the state of Ohio. *Thesis Abstract Series: Studies in Education*, 7,
 373-379.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์ ดร.วินัส ศรีศักดิ์ดา
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา
2. ชื่อ อาจารย์ดวงฤดี พ่วงแสง
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา
3. ชื่อ อาจารย์ ดร.ปนัดดา หัสปราบ
 วุฒิการศึกษา คศ.บ. การวัดผลการศึกษา
 ตำแหน่งปัจจุบัน ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา
4. ชื่อ อาจารย์วรุณี ชาติประสิทธิ์
 วุฒิการศึกษา ศศ.ม. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา
 ตำแหน่งปัจจุบัน ครูแนะแนว
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนหาดใหญ่สมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา
5. ชื่อ อาจารย์วันวิสา ชูการ
 วุฒิการศึกษา ศศ.ม. การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
 ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้างานแนะแนว
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนตรังคริสเตียน จังหวัดตรัง

ภาคผนวก ข
แบบวัดมารยาทไทย

แบบวัดมารยาทไทย

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทไทย โดยให้นักเรียนตอบคำถามตามพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ซึ่งไม่มีผลเสียด้านนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. แบบวัดมารยาทไทยมีทั้งหมด 30 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่นักเรียนเลือกแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในแบบวัดมารยาทไทย

แบบวัดมารยาทไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับมารยาทไทย แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

- ทุกครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
 บ่อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
 บางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรง
 บ้าง
 นานๆครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 ไม่เคยเลย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
	ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
มารยาทด้านการทำความเคารพ					
1. เมื่อพบเห็นภาพพระบรมฉายาลักษณ์นักเรียนทำความ เคารพ โดยการคำนับ/ถอนสายบัว					
2. นักเรียนทำความเคารพพระบรมรูปโดยการคำนับ/ถอน สายบัว					
3. เมื่อพบเห็นพระพุทธรูปนักเรียนทำความเคารพ โดยการ กราบหรือไหว้					
4. นักเรียนทำความเคารพโดยการไหว้เฉพาะคุณครูหรือ บุคลากรที่รู้จัก					
5. นักเรียนทำความเคารพคุณครูประจำชั้นโดยการ ไหว้เฉพาะ ตอนเช้า					
6. นักเรียนทำความเคารพครูหรือบุคลากรโดยการไหว้ เมื่ออยู่ ในโรงเรียนเท่านั้น					
7. นักเรียนทำความเคารพพ่อแม่ และผู้ปกครองโดยการไหว้ ในตอนเช้าก่อนมาโรงเรียนและตอนเย็นเมื่อกลับถึงบ้าน					
8. นักเรียนแสดงความเคารพโดยการไหว้กับญาติผู้ใหญ่ที่ไม่ สนิท					

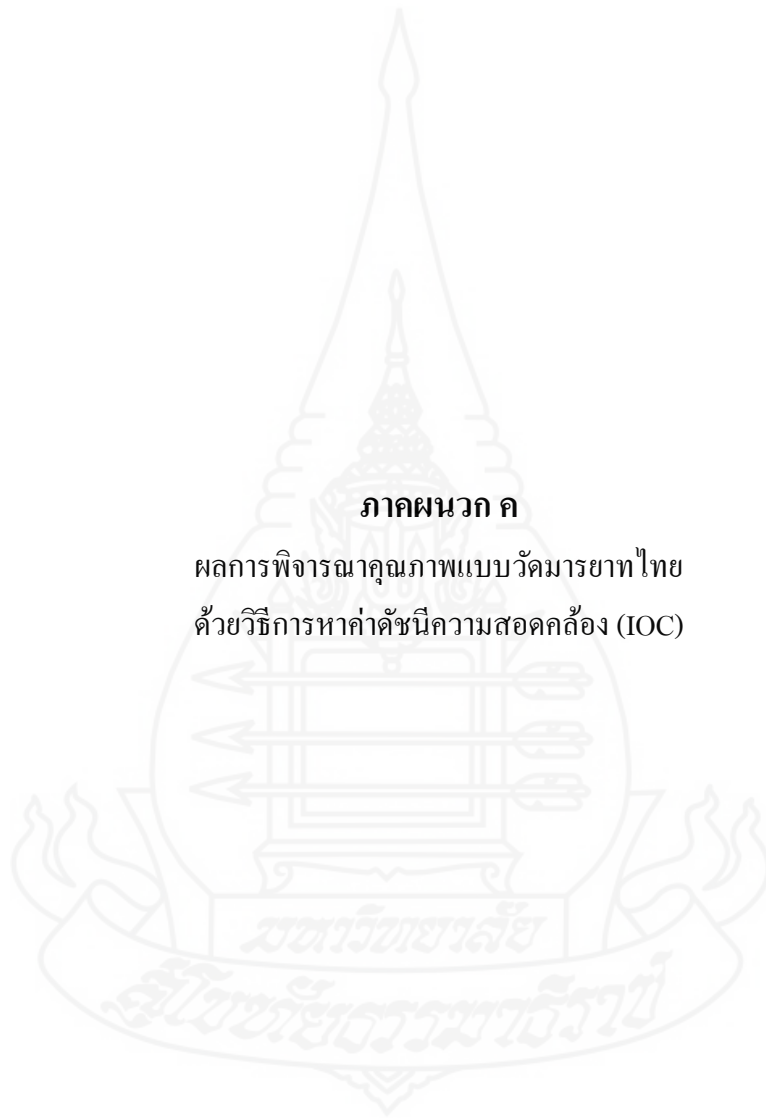
ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
	ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
มารยาทด้านการทำความเคารพ (ต่อ)					
9. นักเรียนทำความเคารพ โดยการไหว้บุคคลอื่นเมื่อพ่อแม่บอกเท่านั้น					
10. นักเรียนแสดงความเคารพ โดยการไหว้กับเพื่อน รุ่นเดียวกัน					
มารยาทด้านวาจา					
11. นักเรียนรู้สึกเขินเมื่อต้องพูดมีหางเสียง “ครับ/ค่ะ”					
12. นักเรียนพูด “ขอโทษ” เมื่อตนเองทำผิดเท่านั้น					
13. เมื่อพบเจอกันนักเรียนจะกล่าวคำทักทายด้วยคำว่า “สวัสดีครับ/ค่ะ”					
14. นักเรียนจะพูดคุยกับเพื่อน โดยการตะโกนเสียงดังเพื่อให้เพื่อนได้ยิน					
15. เมื่อพูดกับเพื่อนสนิทนักเรียนจะแทนตัวเองว่า “ผม/ฉัน”					
16. เมื่อรับของจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนนักเรียนจะพูด “ขอบคุณครับ/ค่ะ”					
17. เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่านักเรียนจะกล่าวคำว่า “ขอบใจ”					
18. นักเรียนจะกล่าวคำว่า “ขออนุญาตครับ/ค่ะ” เมื่อต้องการเข้าพบครูหรือบุคลากรในห้องต่างๆ					
19. ก่อนจะลุกจากที่นั่งขณะครูสอนนักเรียนจะกล่าวคำว่า “ขออนุญาตครับ/ค่ะ”					
20. เมื่อครูเข้ามาในชั้นเรียนนักเรียนยกมือไหว้และ กล่าวคำว่า “สวัสดีครับ/ค่ะ” และเมื่อครูสอนเสร็จข้าพเจ้าจะกล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ/ค่ะ”					
มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถ					
21. เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ที่ไม่รู้จักหรือไม่สนิทนักเรียนจะรีบเดินไปอย่างรวดเร็ว					
22. นักเรียนจะก้มศีรษะเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่					
ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				

	ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถ (ต่อ)					
23. เมื่อเดินร่วมกับผู้ใหญ่ นักเรียนจะเดินเสมอท่านทางด้านซ้ายมือ					
24. เมื่อผู้ใหญ่เดินออกประตู นักเรียนหลบให้ท่านเดินออกไปก่อน					
25. เมื่อผู้ใหญ่ที่นั่งนักเรียนจะไม่ยื่นคำสวัสดี					
26. นักเรียนนั่งท่าตามสบายเมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่					
27. เมื่อยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ นักเรียนจะยืนอย่างสง่าผ่าเผย					
28. นักเรียนจะยื่นประสานมือไว้และรับฟังผู้ใหญ่ด้วยความตั้งใจ					
29. นักเรียนจะตักเตือนเพื่อนที่วิ่งเล่นในห้องเรียน					
30. นักเรียนจะเล่นหรือหยอกล้อกับเพื่อนในห้องเรียนระหว่างรอครูผู้สอน					

ภาคผนวก ค

ผลการพิจารณาคุณภาพแบบวัดมารยาทไทย
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางที่ 4.5 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดมารยาทไทยเป็นรายข้อ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10	0	+1	+1	0	+1	0.60
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
15	+1	+1	0	+1	+1	0.80
16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 4.5 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดมารยาทไทยเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
29	0	+1	+1	+1	+1	0.80
30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวม	0.93	1.00	0.97	0.97	1.00	0.97

ภาคผนวก ง

คำอำนาจจำแนกของแบบวัดมารยาทไทย

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมารยาทไทย จำนวน 30 ข้อ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r)
1.	1.87	คัดเลือกไว้
2.	1.87	คัดเลือกไว้
3.	1.93	คัดเลือกไว้
4.	1.73	คัดเลือกไว้
5.	2.33	คัดเลือกไว้
6.	1.93	คัดเลือกไว้
7.	1.80	คัดเลือกไว้
8.	1.73	คัดเลือกไว้
9.	1.87	คัดเลือกไว้
10.	1.80	คัดเลือกไว้
11.	2.07	คัดเลือกไว้
12.	2.02	คัดเลือกไว้
13.	2.00	คัดเลือกไว้
14.	1.93	คัดเลือกไว้
15.	2.07	คัดเลือกไว้
16.	1.80	คัดเลือกไว้
17.	1.73	คัดเลือกไว้
18.	2.13	คัดเลือกไว้
19.	1.80	คัดเลือกไว้
20.	1.73	คัดเลือกไว้
21.	1.80	คัดเลือกไว้
22.	1.87	คัดเลือกไว้
23.	1.73	คัดเลือกไว้
24.	2.13	คัดเลือกไว้
25.	1.93	คัดเลือกไว้
26.	1.93	คัดเลือกไว้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมารยาทไทย จำนวน 30 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการพิจารณาค่าอำนาจจำแนก (r)
27.	2.00	คัดเลือกไว้
28.	2.00	คัดเลือกไว้
29.	1.93	คัดเลือกไว้
30.	1.73	คัดเลือกไว้
* ได้ค่าอำนาจจำแนกทั้งหมดบับเท่ากับ 1.91		

มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98

ภาคผนวก จ

ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ได้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนามารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยเน้นการนำเทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ประสมประสานกัน เพื่อพัฒนามารยาทไทยให้กับนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ

ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 8 กิจกรรมใช้เวลาในการจัดกิจกรรม จำนวน 8 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที กิจกรรมแนะแนวแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของกิจกรรม แนวคิด สื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลโดยบางกิจกรรมจะมีเอกสารความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

- ครั้งที่ 1 กิจกรรม ปฐมนิเทศ
- ครั้งที่ 2 กิจกรรม มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ
- ครั้งที่ 3 กิจกรรม มารยาทด้านการแสดงความเคารพ
- ครั้งที่ 4 กิจกรรม สร้างเสน่ห์ด้วยการแสดงความเคารพที่ถูกต้อง
- ครั้งที่ 5 กิจกรรม มารยาทไทยด้านวาจา
- ครั้งที่ 6 กิจกรรม พุศฺติมีเสน่ห์
- ครั้งที่ 7 กิจกรรม มารยาทด้านอิริยาบถ
- ครั้งที่ 8 กิจกรรม เพิ่มเสน่ห์ด้วยมารยาทด้านอิริยาบถ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ชื่อกิจกรรม	ด้านที่ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1. ปฐมนิเทศ	สัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
2. มาตรฐานมัธยมศึกษา กันเถาะ	การเห็นคุณค่าของมารยาทไทย	1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมาย ความสำคัญ และพฤติกรรมของการเป็นผู้มีมารยาทไทย 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการเป็นผู้ที่มีมารยาทไทย	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
3. มารยาทไทย ด้านการแสดง ความเคารพ	มารยาทด้านการแสดงความเคารพ	1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะของการแสดงความเคารพแบบต่างๆ ได้ 2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาทด้านการแสดงความเคารพ	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
4. สร้างเสน่ห์ ด้วยการแสดง ความเคารพที่ ถูกต้อง	มารยาทด้านการแสดงความเคารพ	1. เพื่อส่งเสริมมารยาทไทยด้านการไหว้ พระพุทธรูป พระภิกษุ ไหว้บิดามารดา ครู อาจารย์ การไหว้ผู้ที่เคารพทั่วไป การไหว้เพื่อน การคำนับ และการถอนสายบัว 2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ด้านที่ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค
5. มารยาทไทย ด้านวาจา	มารยาทด้าน วาจา	1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตน ให้เป็นผู้มีมารยาทด้านวาจาได้ 2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญใน การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาท ด้านวาจา	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
6. พุคคีมีเสน่ห์	มารยาทด้าน วาจา	1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาท ด้านวาจา 2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านการพูด ให้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
7. มารยาทไทย ด้านอิริยาบถ	มารยาทด้าน อิริยาบถ	1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าควรปฏิบัติ ตนอย่างไรให้เป็นผู้มีมารยาทด้าน อิริยาบถ 2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญใน การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาท ด้านอิริยาบถ	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ
8. เพิ่มเสน่ห์ด้วย มารยาทด้าน อิริยาบถ	มารยาทด้าน อิริยาบถ	1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาท ด้านอิริยาบถ 2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านอิริยาบถ ให้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ	เทคนิค การเสริมแรง และเทคนิค การเรียนรู้ จากตัวแบบ

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

การสร้างสัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างราบรื่น ด้วยเหตุนี้การชี้แจงให้สมาชิกทุกคนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการ วัน เวลา ข้อตกลง ในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม จะช่วยให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เกม “จิกซอसानสัมพันธ์”
2. ใบงานเรื่อง “ทำความรู้จัก”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแสดงความรู้สึกยินดีกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย
- 1.2 ผู้วิจัยเสนอให้นักเรียนเล่นเกม “จิกซอซานสัมพันธ์”
- 1.3 อธิบายกฎกติกาในการเล่นเกม “จิกซอซานสัมพันธ์”
 - ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาจับรูปผลไม้ที่ครูแบ่งครึ่งไว้จากกล่องที่ครูเตรียมมาคนละ 1 ชิ้น

- จากนั้นให้นักเรียนนำชิ้นส่วนที่จับได้ไปหาคู่ เช่น นักเรียนจับได้ทุเรียน ก็ไปจับคู่กับเพื่อนที่ได้ทุเรียน และนำชิ้นส่วนมาต่อให้ได้เป็นผลทุเรียนที่สมบูรณ์

1.4 ผู้วิจัยแจก ใบงานเรื่อง “ทำความรู้จัก” ให้นักเรียนสัมภาษณ์ข้อมูลจากคู่ตามหัวข้อที่ให้ไว้

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาหน้าชั้นเรียนเพื่อรายงานเกี่ยวกับข้อมูลของเพื่อนที่ได้จากการทำ ใบงานเรื่อง “ทำความรู้จัก”

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย วิธีการวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย

4.2 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย วิธีการและประเมินผล ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และวันเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบจากใบงาน

แนวปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรม

ผู้วิจัยชี้แจงแนวปฏิบัติเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย
ดังนี้

1. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับสมุดสะสมแต้ม

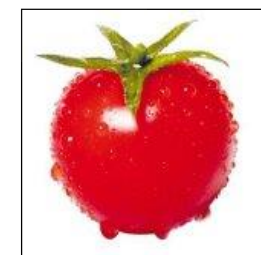
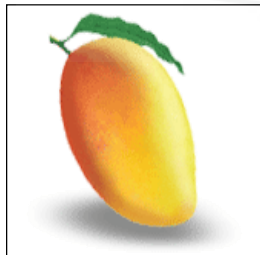
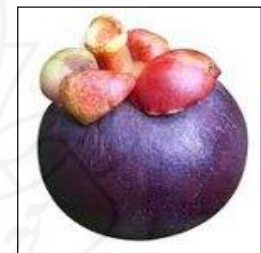
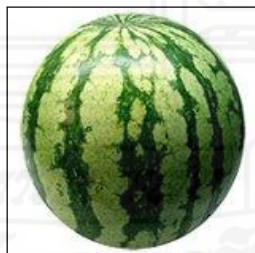
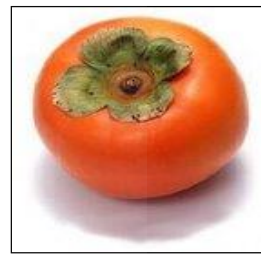
- การเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทยนั้น ผู้วิจัยแจก สมุดสะสมแต้ม ให้กับนักเรียนคนละ 1 เล่ม
- การเข้าร่วมกิจกรรม 1 ครั้ง จะคิดเป็น 1 แต้ม และเมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่มีแต้มสูงสุด หรือครบตามจำนวนกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดให้จะได้รับรางวัลจากผู้วิจัย
- นักเรียนจะต้องนำสมุดสะสมแต้มมาด้วยทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม
- นักเรียนจะต้องจดบันทึกสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เข้าร่วมลงในสมุดสะสมแต้ม

2. นักเรียนตรงต่อเวลา

3. นักเรียนต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

ภาพจิกซอ

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมาย ความสำคัญ และพฤติกรรมของการเป็นผู้มีมารยาทไทย
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการเป็นผู้ที่มีมารยาทไทย

แนวคิด

มารยาทไทยมีความสำคัญในฐานะเป็นวัฒนธรรมสำคัญแขนงหนึ่งของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญทางอารยธรรมที่มีมาช้านาน โดยบรรพบุรุษเป็นผู้สร้างสรรค์ สืบต่อกันมาชั่วลูกหลาน มารยาทไทยหมายถึง กิริยาจาที่สุภาพเรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมมีความสำคัญในความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบความรู้เรื่อง “มารยาทไทย”
2. บทร้อยกรองคุณค่ามารยาทไทย
3. ใบงานเรื่อง “มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแสดงความรู้สึกรักยินดีกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและแนวเพื่อพัฒนามารยาทไทย

1.2 ผู้วิจัยนำเสนอบทร้อยกรองเกี่ยวกับมารยาทไทย โดยใช้พาเวอร์พอยท์ (PowerPoint) ให้นักเรียนร่วมกันอ่านเป็นทำนองเสนาะพร้อมกัน และเปิดบทร้อยกรองเกี่ยวกับมารยาทไทยให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่ม
- 2.2 จากนั้นผู้วิจัยแจกใบงาน เรื่อง “มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ” ให้กับนักเรียน
- 2.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอกลุ่มละ 1 คน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยสนทนาลงถึงความหมายของบทร้อยกรอง เชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญของมารยาทไทยที่งดงาม มีคุณค่า แสดงถึงเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาติไทยที่มีมาแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน

3.2 และชี้แจงองค์ประกอบของมารยาทไทยที่นักเรียนจะได้รับการพัฒนาในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ว่ามีด้านใดบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

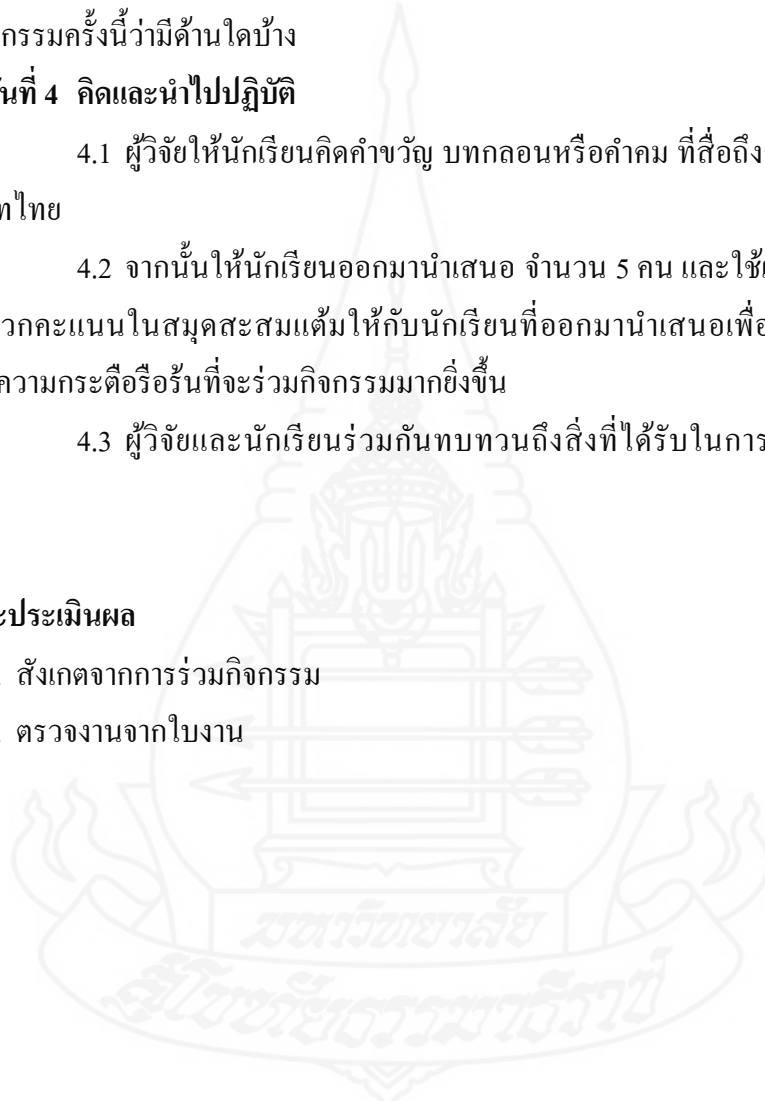
4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนคิดคำขวัญ บทกลอนหรือคำคม ที่สื่อถึงการแสดงออกของผู้ที่มีมารยาทไทย

4.2 จากนั้นให้นักเรียนออกมานำเสนอ จำนวน 5 คน และใช้เทคนิคการเสริมแรง โดยการบวกคะแนนในสมุดสะสมแต้มให้กับนักเรียนที่ออกมานำเสนอเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

4.3 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมในคาบเรียนนี้

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบงานจากใบงาน

บทร้อยกรองคุณค่ามารยาทไทย

ก้านบัวบอกกลิ่น

ชลธาร

มารยาทส่อสันดาน

ชาติเชื้อ

โศคนลาดเพราะกำขาน

ควรทราบ

หย่อมหญ้าเขียวแห่งเรือ

บอกร้ายแสดงดิน

ที่มา : สมเด็จพระพระยาเดชาดิศร (มั่ง), โลกนิติคำโคลง

ใบความรู้ เรื่องมารยาทไทย

ความหมายของมารยาทไทย

“มารยาทไทย” หมายถึง กิริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมโดยมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมตามกาลเทศะ มารยาทไทยครอบคลุมถึงกิริยา วาจาต่างๆ เช่น การแสดงความเคารพ การส่งและรับสิ่งของ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การแสดงกิริยาอาการ การรับประทานอาหาร การให้และรับบริการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด การฟังการใช้เครื่องมือสื่อสารรวมทั้งการประพฤติปฏิบัติพิธีการต่างๆ

ความสำคัญของมารยาทไทย

คนไทยได้รับการยกย่องจากต่างชาติมาช้านานว่า เป็นผู้มีมารยาทอ่อนโยน นุ่มนวล น่ารัก บางคนในสมัยนี้คิดว่ามารยาทไทยนั้นล้าสมัย แต่ถ้าคิดให้ดีแล้วจะเห็นว่าผู้มีมารยาทดีนั้นคือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะเป็นสำคัญ ฉะนั้นผู้มีมารยาทคือ ผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ประโยชน์ของผู้มีมารยาทมีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ คือ

1.1 เป็นการเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมหรือนับถือแก่ผู้ได้พบเห็นได้ติดต่อด้วย

1.2 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพดี เพราะท่วงท่าที่มีมารยาทอันดีนั้น ทำให้ร่างกายสมดุลไม่เป็นสาเหตุของโรคภัยในภายหลัง

2. เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม สังคมมีความสงบสุข ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันไม่ได้รับความเดือดร้อน

มารยาทไทยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรอนุรักษ์ไว้ให้อยู่กับคนไทยตลอดไปโดยการปลูกฝังและส่งเสริมคุณค่าเหล่านี้กับชนรุ่นหลังต่อไป

พฤติกรรมของผู้ที่มีมารยาทไทย

พฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่สามารถสังเกตได้ ดังนี้

1. มารยาทด้านการทำความเคารพ ได้แก่ สามารถทำความเคารพภาพพระบรมฉายาลักษณ์ตามโอกาสและความเหมาะสม ทำความเคารพพระพุทธรูป ทำความเคารพรูปประจำชั้นและบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. มารยาทด้านวาจา ได้แก่ เมื่อพูดควรมีหางเสียงและลงท้ายด้วยคำว่า ครับ-ค่ะ เมื่อทำผิด รู้จักการขอโทษ เมื่อพบเจอกันทุกครั้งกล่าวคำทักทาย “สวัสดี” พูดคุยทุกครั้งไม่ตะโกนส่งเสียงดัง เมื่อรับของจากผู้ใหญ่รู้จักการพูดขอบคุณ

3. มารยาทด้านการแสดงอิริยาบถ ได้แก่ เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่เดินค้อมศีรษะไม่เดินเฉียดเมื่อผู้ใหญ่นั่ง ให้นั่งกับพื้น เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่นั่งพับเพียบและอยู่ในห้องเรียนไม่วิ่งเล่น พฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับของสังคมว่าถูกต้อง ดีงามและควรปฏิบัติต่อไป

ใบงาน
เรื่อง “มารู้จักมารยาทไทยกันเถอะ”

คำชี้แจง จากบทร้อยกรองข้างต้นให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. บทร้อยกรองข้างต้นต้องการสื่อถึงเรื่องใด.....

.....

2. มารยาทไทยตามความเข้าใจของนักเรียนหมายถึง

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ามารยาทไทยมีความสำคัญกับนักเรียนหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีมารยาทไทยอย่างน้อย 5 ข้อ

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มที่

1. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

2. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

3. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

4. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

5. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

6. ชื่อ..... ชั้น ม.1/.....

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม มารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะของการแสดงความเคารพแบบต่างๆ ได้
2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาทด้านการแสดงความเคารพ

แนวคิด

การแสดงความเคารพเป็นเอกลักษณ์สำคัญของคนไทยเป็นเรื่องแรก การแสดงความเคารพมีหลายลักษณะ เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ การคำนับ การถวายความเคารพ การที่จะแสดงความเคารพในลักษณะใดนั้น ต้องพิจารณาผู้ที่รับความเคารพด้วยว่าอยู่ในฐานะเช่นใด หรือในโอกาสใด แล้วจึงแสดงความเคารพให้ถูกต้องและเหมาะสม

สื่อประกอบกิจกรรม

1. นิทานเรื่อง “เรื่องดีๆ ของเด็กไทย”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ผู้วิจัยร่วมพูดคุยกับนักเรียนถึงกิจกรรมในคาบที่ผ่านมาเพื่อทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้มีมารยาทไทยว่ามีด้านใดบ้าง
- 1.2 จากนั้นผู้วิจัยเล่านิทานเรื่อง “เรื่องดีๆ ของเด็กไทย” ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาเขียนพฤติกรรมที่ตัวละครในนิทานที่แสดงถึงการมีมารยาทไทยหน้ากระดานตามความสนใจ คนละ 1 พฤติกรรมไม่ซ้ำกัน
- 2.2 จากนั้นให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าพฤติกรรมที่เขียนบนกระดานมีพฤติกรรมใดบ้างที่เป็นพฤติกรรมด้านการแสดงความเคารพ

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับมารยาทด้านการแสดงความเคารพ เพื่อให้ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีมารยาทด้านการแสดงความเคารพ มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

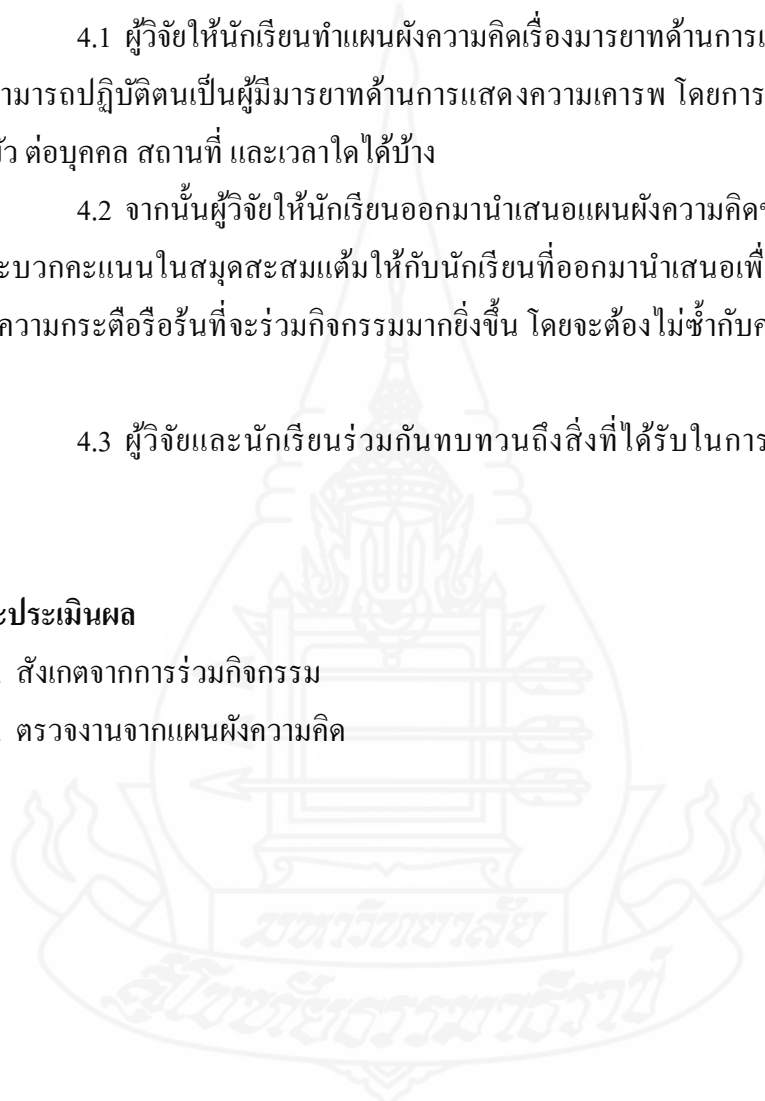
4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแผนผังความคิดเรื่องมารยาทด้านการแสดงความเคารพ ว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทด้านการแสดงความเคารพ โดยการไหว้ การคำนับ/การ ถอนสายบัว ต่อบุคคล สถานที่ และเวลาใดได้บ้าง

4.2 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนออกมานำเสนอแผนผังความคิดของตนเอง จำนวน 3 คน และจะบวกคะแนนในสมุดสะสมแต้มให้กับนักเรียนที่ออกมานำเสนอเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องไม่ซ้ำกับคนที่ออกมาในคาบที่ 2 แล้ว

4.3 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมในคาบ เรียนนี้

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบงานจากแผนผังความคิด

นิทานเรื่อง “เรื่องดีๆ ของเด็กไทย”

ในวันหยุดคุณพ่อมักจะพาอันกับออมไปหาคุณปู่คุณย่าเสมอ คุณย่ามักจะเล่าเรื่องสมัยที่คุณย่ายังเป็นเด็กๆ ให้ฟัง บางเรื่องอันกับออมก็ไม่เคยรู้มาก่อนเลย คุณย่ามักจะสอนอันกับออมเสมอในเรื่องของการมีมารยาท มีสัมมาคารวะ โดยเฉพาะเรื่องการพูดจา คุณย่าบอกว่าเด็กสมัยนี้พูดจาไม่ค่อยมีหางเสียง ไม่มี “ค่ะ” หรือ“ครับ” เวลาพูดกับผู้ใหญ่ก็ไม่มีความนอบน้อม บางคนพูดกับผู้ใหญ่เหมือนเพื่อนรุ่นเดียวกัน

คุณย่าบอกว่าเด็กสมัยนี้ลืมเลือนเรื่องมารยาทไทยๆ ไปหมดแล้ว สมัยที่คุณย่ายังเป็นเด็ก จะไม่ค่อยกล้าทำกิริยามารยาทไม่ดี หรือพูดจาไม่ดี เพราะกลัวถูกทำโทษ ผู้ใหญ่สมัยก่อนจึงต้องอบรมลูกหลาน กันตั้งแต่เล็ก ให้มีมารยาท มีสัมมาคารวะ จะได้ไม่มีใครมาด่าว่า“พ่อแม่ไม่สั่งสอน” เด็กสมัยก่อนเวลาจะเข้าหาผู้ใหญ่ ต้องคลานเข้าไปหา เวลาผู้ใหญ่นั่งอยู่ก็ต้องค่อยๆ คลานเข้าไปหา หรือคลานผ่านไป ถ้าจะเดินผ่านก็ต้องก้มตัว จะเดินผ่านข้ามหัวผู้ใหญ่ไปเฉยๆ ไม่ได้ ถ้าผู้ใหญ่กำลังนั่งคุยกันอยู่ก็ห้ามวิ่งผ่านวงสนทนาโดยเฉพาะถ้ามีแขกผู้ใหญ่มาบ้าน มิฉะนั้นจะถูกอบรมและทำโทษอย่างหนัก คุณย่าเคยโดนตีมาแล้วเพราะวิ่งผ่านวงสนทนาของผู้ใหญ่ อีกเรื่องห้ามตะโกนข้ามผู้ใหญ่ เพราะถือว่าไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง ไม่มีมารยาท

แล้วคุณย่าก็สอนอันกับออมว่าเป็นเด็กต้องรู้จักมีสัมมาคารวะจึงจะน่ารัก ต้องรู้ว่าเราเป็นเด็กต้องการพยำเกรงผู้ใหญ่ไม่ได้เถียงหรือต่อปากต่อคำ ถ้าผู้ใหญ่กำลังคุยกันอยู่ก็ห้ามพูดแทรก ต้องรู้จักเดี๋ยงผู้ใหญ่ ไม่ว่าผู้ใหญ่คนนั้นจะเป็นใครจะเป็นพี่เลี้ยงหรือคนรับใช้ก็ต้องให้ความเคารพด้วยยัยดี มีอยู่ครั้งหนึ่ง ตอนที่คุณย่ายังเป็นเด็กมีลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่งของคุณย่าไปตลาดแล้วใช้เท้าชี้ผลไม้ที่แม่ค้าขายอยู่ จึงถูกคุณปู่ของคุณย่าลงโทษอย่างหนัก เพราะคนไทยถือว่าเท้าเป็นของต่ำ ใครที่ใช้เท้าชี้สิ่งของถือว่าไม่มีมารยาทเด็กคนไหนทำก็จะดูไม่ดีและไม่น่ารักด้วย คุณย่าเห็นญาติถูกทำโทษก็กลัวไม่กล้าทำตาม

คุณย่ายังบอกกับอันและออมว่ามารยาทของคนไทยเราคือ “การไหว้” เมื่อพบผู้ใหญ่ต้องยกมือไหว้สวัสดีโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่เตือน เวลาผู้ใหญ่ให้ของต้องยกมือไหว้และต้องพูดว่า “ขอบพระคุณ” จะพูด “ขอบคุณ”เฉยๆ ไม่ได้ เด็กสมัยนี้เวลากลับจากโรงเรียนไม่ค่อยยกมือไหว้สวัสดีพ่อแม่ แล้วคุณย่าก็สอนให้อันกับออมยกมือไหว้ “สวัสดี” คุณพ่อคุณแม่ก่อนไปโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนทุกวันด้วย คุณย่ายังเล่าให้ออมฟังว่าเด็กผู้หญิงสมัยก่อนจะถูกอบรมมากกว่าเด็กผู้ชาย เพราะถ้าโตขึ้นแต่งงานไป พ่อแม่จะได้ไม่ขายหน้าเด็กผู้หญิงสมัยคุณย่าจึงลำบากกว่าเด็กสมัยนี้มาก เวลาจะนอนก็ต้องนอนให้เรียบร้อยจะนอนคืน

กางแขนขาอย่างเด็กชายก็ไม่ได้ ตอนที่คุณยายยังเป็นเด็กมักจะถูกห้ามไม่ให้ไปปีนต้นไม้กระโดดน้ำหรือเล่นผาดโผนแบบเด็กผู้ชายเพราะเป็นเด็กผู้หญิงต้องทำอะไรให้เรียบร้อย

ออมฟังแล้วยังนึกว่าตัวเอง โชคดีที่ยังได้เล่นสนุกมากกว่าสมัยคุณยายยังเด็ก คุณยายยังมีเรื่องสนุกเกี่ยวกับชาววังให้ฟังอีกด้วย เพราะสมัยก่อนคนที่เข้าไปอยู่ในวังได้ ต้องมีการอบรมสั่งสอนกันมากเวลาเข้าเฝ้าเจ้านาย ต้องคลานเข้าไปนั่งหมอบนิ่ง ๆ ห้ามหยุดหยิก จะต้องฝึกการคลาน การหมอบ การกราบ ต้องเรียนรู้คำราชาศัพท์อีกด้วย และต้องหัดโบกพัด หัดถวายเป็นของ หัดงานประดิษฐ์และงานฝีมือต่างๆ เช่นการแกะสลักผักและผลไม้ พวงมาลัย ร้อยดอกไม้ การเป็นสาวชาววังจึงไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เรื่องมารยาทในการกินก็เป็นสิ่งสำคัญ คนไทยในสมัยก่อนต้องกินข้าวด้วยมือเด็กจึงต้องถูกฝึกให้กินข้าวให้เรียบร้อย ต้องล้างมือให้สะอาดก่อนเวลาจะทานข้าวก็ต้องค่อย ๆ ปั่นข้าวด้วยปลายนิ้วให้พอดีคำ ไม่ใหญ่เกินไปจนหกเลอะเทอะ ยิ่งวันไหนถ้ามีแขกมาร่วมวงต้องระวังกิริยามารยาทเป็นพิเศษ จะถูกผู้ใหญ่ว่าทำให้ขายหน้า แต่สมัยนี้ใช้ ช้อนส้อม ก็ต้องระวัง อย่าเคาะช้อนส้อมกับจานข้าวและเวลากินข้าวก็อย่าให้ช้อนส้อมกระทบกันเสียงดังอย่างช้อนน้ำแกงเสียงดัง จะดูน่าเกลียด เวลาตักกับข้าวก็ต้องใช้ช้อนกลางตักอาหารแต่พอดี ๆ อย่าตักมาเยอะจนล้นจานกินไม่หมด ต้องเพื่อให้คนในโต๊ะหรือคนมาทีหลังที่ยังไม่ได้กิน เวลากิน อย่ากินไปคุยไปจนข้าวร่วงจากปาก เวลาตักข้าวก็ต้องระวัง ไม่ตักให้หกกระจายเลอะเทอะออกไปนอกจาน

อันกับออมฟังแล้วจึงบอกคุณย่าว่า จะนำเอาไปใช้เวลารับประทานอาหาร จะได้เป็นเด็กที่มีมารยาทดีเหมือนคุณย่าตอนเด็กๆ คุณย่าบอกว่าแค่อันกับออมทำตามที่คุณย่าสอนได้คุณย่าจะดีใจและภูมิใจในตัวอันกับออมมาก เพราะเวลาไปไหนก็จะมีแต่คนชมว่า คุณเลอบรมหลานๆ ได้ดีมีมารยาท ซึ่งอันและออมก็จะเชื่อฟังคำสอนของคุณย่า เพราะทั้งสองคนอยากเป็นเด็กดีมีมารยาทเหมือนเด็กๆ สมัยก่อน

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม สร้างเสน่ห์ด้วยการแสดงความเคารพที่ถูกต้อง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมมารยาทไทยด้านการไหว้พระพุทธรูป พระภิกษุ ไหว้บิดามารดา ครู อาจารย์ การไหว้ผู้ที่เคารพต่างๆไป การไหว้เพื่อน การคำนับ และการถอนสายบัว
2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนให้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ

แนวคิด

การปฏิบัติตนในการไหว้พระพุทธรูป พระภิกษุ การไหว้ผู้ใหญ่ และการไหว้เพื่อนเป็นการไหว้ที่แตกต่างกันโดยการไหว้พระภิกษุนี้นิ้วห้วแม่มือจะอยู่ระหว่างคิ้ว ไหว้บิดามารดา ครู อาจารย์ นิ้วห้วแม่มืออยู่ที่ปลายจมูก การไหว้ผู้ที่เคารพต่างๆ ไป ปลายนิ้วห้วแม่มือจรดปลายคาง การไหว้เพื่อนมือจะอยู่ระดับอก การคำนับ และการถอนสายบัว ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ดังนั้นส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนให้เหมาะสม ถูกกาลเทศะจึงมีความสำคัญ

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบความรู้เรื่อง “มารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ”
2. ภาพปริศนา
3. VDO มารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ผู้วิจัยร่วมพูดคุยกับนักเรียนทบทวนกิจกรรมในคาบที่ผ่านมา
- 1.2 จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมภาพปริศนา โดยให้แบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม
- 1.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม ดังนี้
 - ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาจับสลากภาพปริศนาซึ่งจะเป็นภาพมารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ ได้แก่ การไหว้พระสงฆ์ การไหว้พ่อแม่ครูอาจารย์ การไหว้ผู้ที่เคารพทั่วไป การไหว้เพื่อน และการคำนับการถอนสายบัว
 - จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันต่อภาพให้สมบูรณ์

- เมื่อเสร็จให้ออกมาเลือกบัตรคำหน้าห้องเรียนที่ตรงกับภาพที่กลุ่มได้รับ
- กลุ่มที่เสร็จก่อนและจับคู่ภาพกับบัตรคำได้ถูกต้องผู้วิจัยจะมีคะแนนพิเศษ

ให้ซึ่งจะบันทึกลงในสมุดสะสมแต้ม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอภาพของกลุ่มตนเอง พร้อมให้อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตามความเข้าใจของนักเรียน

2.2 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “มารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ”

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม พร้อมกับให้นักเรียนดู VDO มารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพประกอบด้วย

3.2 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติตามภาพปริศนาของกลุ่มตนเอง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติให้เพื่อนๆ ดู และให้ทุกคนปฏิบัติตาม โดยให้สมาชิกในกลุ่มไปสอนเพื่อนในกลุ่มอื่นๆด้วย

4.2 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนออกมาปฏิบัติหน้าชั้นเรียน โดยแต่ละคนจะต้องปฏิบัติตามมารยาทไทยด้านการแสดงความเคารพ ได้แก่ การไหว้พระสงฆ์ การไหว้พ่อแม่ครูอาจารย์ การไหว้ผู้ที่เคารพทั่วไป การไหว้เพื่อน และการคำนับการถอนสายบัว

4.3 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมนี้

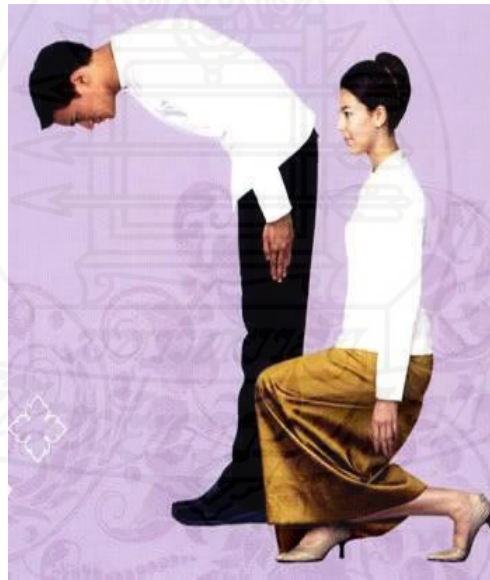
การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. การปฏิบัติจริง

ภาพปริศนา

การไหว้พระสงฆ์

การถวายค่านับและการถอนสายบัว

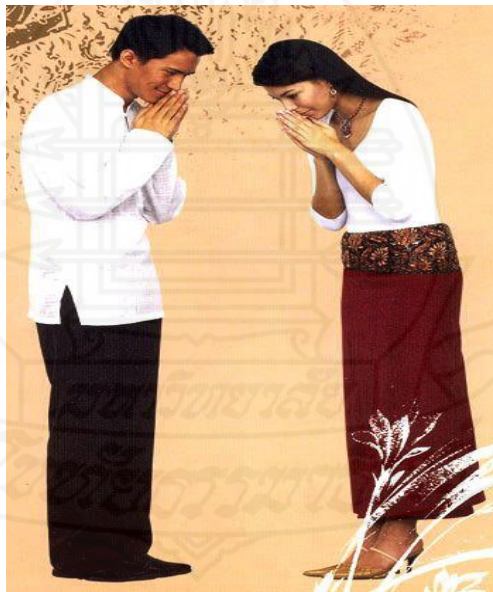
ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=การไหว้&tbm=isch&tbo>

ที่มา : <https://kanlayamilk5556.files.wordpress.com/2014/02/sawasdee0091.jpg>

ภาพปริศนา (ต่อ)

การไหว้พ่อแม่ ครู อาจารย์

การไหว้ผู้ที่เคารพทั่วไป

ภาพปริศนา (ต่อ)

การไหว้ผู้ที่เสมอกัน

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม มารยาทไทยด้านวาจา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมารยาทด้านวาจาได้
2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาทด้านวาจา

แนวคิด

วาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน ย่อมเป็นคุณสมบัติสำคัญในการพูดเพื่อยึดเหนี่ยวใจของผู้ฟังให้เกิดความนิยมนรักใคร่และเชื่อถือ และแสดงออกถึงความคิดที่สะท้อนมาจากจิตใจ ทำให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้พูด การอบรมขัดเกลาจิตใจของบุคคลนั้น ดังผู้ที่มีมารยาทจะต้องระมัดระวังในการใช้วาจา

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เกมปริศนาอักษรไขว้สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับการพูด
2. ใบความรู้เรื่อง มารยาททางวาจา
3. ใบงานเรื่อง คุณค่าของการมีมารยาทด้านวาจา

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
- 1.2 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกมปริศนาอักษรไขว้สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับ

การพูด

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1 ผู้วิจัยเฉลยปริศนาอักษรไขว้ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของสำนวนสุภาษิต

เพิ่มเติม

- 2.2 จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกมปริศนาอักษรไขว้สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับการพูด

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง มารยาททางวาจา
- 3.2 จากนั้นอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับมารยาทด้านวาจา เพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีมารยาทด้านวาจามากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำใบงานเรื่องคุณค่าของการมีมารยาทด้านวาจาและส่งครูท้ายคาบ
- 4.2 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมในคาบเรียน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจงานจากใบงานเรื่อง คุณค่าของการมีมารยาทด้านวาจา

เกมปริศนาอักษรไขว้...สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับการพูด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านความหมายของสำนวนสุภาษิตที่ให้ไว้แล้วนำไปหาคำตอบในตารางโดย
วงอักษรจากคำตอบที่ได้ในแนวตั้ง และแนวนอน

1. พูดล่อๆ ไม่หยุดปาก	6. ชอบพูดหรือด่าด้วยคำหยาบคาย
2. เก็บความลับไม่อยู่เอาความลับของคนอื่นไปพูด	7. คนที่พูดพล่อยจนได้รับอันตราย
3. การพูดจาสำคัญกว่าวิชาหนังสือ	8. พูดดีข่มเกิดผลดีกับตัว
4. ชอบพูดเปิดเผยสิ่งที่ไม่สมควรออกมา	9. การถกเถียงกันอย่างไม่รู้จบสิ้น
5. ปากอยู่ไม่สุข ชอบพูด ชอบพ้อ	10. พูดมาก พูดซ้ำๆ ซากๆ

ป	ป	า	ก	ก	า	ป	า	ก	โ	ปี้	ง
า	า	ป	พู	า	ก	ล	ง	แ	ข	ก	ง
ก	ก	า	ด	ห	ป	า	ก	ม	า	ก	เ
เ	ว	ก	เ	ล	า	ห	อ	ม	ลู	ต	ปี้
ปี้	า	แ	ปี้	ง	ก	ม	ห	า	ก	อ	น
น	ต	ค	น	รั	บ	อ	อ	ม	อ	ป	ไ
เ	า	ง	ต	ง	อ	ต	ม	อ	ม	า	ก
อ	ข	ง	อ	ง	ป	า	ก	แ	ค	ก	ต
ก	ย	อ	ย	ป	า	ย	บ	ก	อ	ต	า
เ	บ	ง	ห	า	ก	เ	อ	ว	ก	อ	แ
ล	ป	เ	อ	ก	ก	พ	บ	ก	ล	คำ	ต
ข	า	ล	ย	ต	า	ร	ก	ล	ว	ย	ก
เ	ก	ย	อ	ล	ส	าะ	ล	ว	ย	า	ย
ปี้	ห	ง	ก	า	ว	ป	า	ก	ดำ	แ	ย
น	น	ค	ง	ค	ย	า	ก	ดี	มี	จ	น
โ	ก	ง	ม	ป	า	ก	ป	ล	า	รั	า
ท	ป	า	ก	ป	ร	า	ศรี	ย	ส	ล	ค
ป	อ	ก	ก	ล	ว	ย	เ	ง	า	ป	า
พู	ด	ดี	เ	ปี้	น	ศรี	แ	ก	ป	า	ก
ห	ญ	า	ป	า	ก	ค	อ	ก	แ	ก	ะ

ใบความรู้

เรื่องมารยาททางวาจา

มารยาททางวาจา

วาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน ย่อมเป็นคุณสมบัติสำคัญในการพูดเพื่อยึดเหนี่ยวใจของผู้ฟังให้เกิดความนิยมรักใคร่และเชื่อถือ และแสดงออกถึงความคิดที่สะท้อนมาจากจิตใจ ทำให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้พูด การอบรมขัดเกลาจิตใจของบุคคลนั้น ดังผู้มีมารยาทจะต้องระมัดระวังในการใช้วาจา แบ่งเป็น

มารยาทการพูด การพูดแบ่งเป็นการพูดทางการหรือกึ่งทางการ อาจพูดอยู่ในบุคคล 2 บุคคล หรือกลุ่มๆ การพูดผู้พูดอาจพูดคนเดียว โดยมีผู้ฟังกลุ่มใหญ่ฟังอยู่ ซึ่งกฎระเบียบต่างๆ ในการพูดไม่ขึ้นอยู่กับกาลเทศะเท่านั้น แต่ต้องรวมกับมารยาทการแต่งกาย การใช้ถ้อยคำ ท่าทีประกอบการพูด เสีย ฯลฯ

การพูดเป็นเสมือนดาบสองคม พูดให้ดีหรือไม่ดีก็ได้ ผู้พูดควรระมัดระวังในการพูดดังนี้

1. พูดให้ชัดถ้อยชัดคำ ไม่พูดคำหยาบคาย
2. ไม่พูดวกไปเวียนมาจนผู้ฟังไม่เข้าใจ
3. ไม่พูดนอกเรื่องที่กำหนด
4. ควรคำนึงถึงเวลาที่เขากำหนดให้พูด ไม่พูดเกินเวลา
5. ไม่ควรพูดคำที่รุนแรงเกินไป และควรขอโทษในการล่วงเกินซึ่งกันและกัน
6. ไม่สอดสวนวาจาหรือแย้งซึ่งพูด
7. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามปัญหาต่างๆ ได้เท่าที่เวลาอำนวยให้
8. ไม่พูดด้วยเสียงอันดังเหลือเกิน
9. ไม่ใช้เสียงหวาด หรือพูดจากระโชกกระชาก
10. ไม่ใช้วาจาอันหักหาญดั่งด้น
11. ไม่ชอกแซกโต้ถามธุระส่วนตัวหรือการในบ้านของเขาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงาน
12. ควรระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ไม่ใช้ถ้อยคำพร่ำเพรื่อ
13. พูดสิ่งใดย่อมให้เป็นที่ยอมรับได้
14. ไม่กล่าวถึงสิ่งควรปิดบังท่ามกลางประชุมชน
15. ไม่เยาะเย้ยถากถางผู้กระทำผิดพลาด

มารยาทการสนทนา การพูดกับผู้อื่นหรือการสนทนากันในสังคมนั้น มีความสำคัญมาก การสนทนาเป็นการพูดกับผู้อื่น แตกต่างไปจากการพูดคนเดียว กล่าวคือ การสนทนาย่อมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการพูดจาระหว่างบุคคลซึ่งอาจมากกว่าสองคน ดังนั้น มารยาทในการสนทนาพึงปฏิบัติดังนี้

1. ควรใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนน้อม
2. ในการพูดถึงบุคคลอื่นๆ ไม่ควรเหยียดหยามเอาความบกพร่องมาวิพากษ์วิจารณ์
3. ไม่พูดไร้สาระ หรือพูดพล่อยจับใจความไม่ได้
4. ไม่พูดสอดแทรกขณะที่มีการสนทนาเป็นกลุ่มนั้น
5. ไม่พูดเสียงดังในสถานที่ต้องการความเงียบสงบ
6. ไม่กล่าวถึงสิ่งโสโครกพึงรังเกียจในท่ามกลางประชุมชน
7. ไม่พูดเปรียบเปรยเคาะแคะสตรีกลางประชุม
8. ไม่กล่าวถึงสิ่งควรปิดบังท่ามกลางประชุมชน
9. ไม่ขอแยกผู้หนึ่งมาจากผู้ใด เพื่อจะพาไปพูดจาความลับกัน
10. ไม่กล่าวถึงความชั่วร้าย อันเป็นความลับเฉพาะบุคคลในที่แจ้ง
11. ไม่เก็บเอาความลับของผู้หนึ่งมาเที่ยวพูดแก่ผู้อื่น
12. ไม่พูดสับปลับกลับกลอกตลปตะแฉง
13. ไม่รับวาจาต่างๆ โดยมีได้เห็นว่า การจะเป็นได้หรือไม่
14. เมื่อตนทำพลาดพลั้งสิ่งใด แก่บุคคลผู้ใด ควรออกวาจาขอโทษเสมอ
15. เมื่อผู้ใดได้แสดงคุณต่อตนอย่างไร ควรออกวาจาขอบคุณเขาเสมอ
16. ไม่กล่าวสรรเสริญรูปกายบุคคลแก่ตัวตนเอง
17. ไม่ทักถึงการร้ายโดยพลุ่งพล่ง ให้เขาตกใจ
18. ไม่ทักถึงสิ่งอันน่าอายน่ากระดากโดยเปิดเผย
19. ไม่เอาสิ่งที่น่าจะอายจะกระดากมาเล่าให้แขกฟัง
20. ไม่กล่าวถึงการอับมงคลในเวลามงคล
21. ไม่ใช้วาจาอันข่มขี้
22. ไม่สนทนาแต่เรื่องตนถ่ายเดียว จนคนอื่นไม่มีช่องจะสนทนาเรื่องอื่นได้
23. ไม่นำธุระตนเข้ากล่าวแทรกในเวลาธุระอื่นของเขาสุทมุน
24. ไม่กล่าววาจาติเตียนของที่เขาเหยียดหยามให้ว่าไม่ดีหรือไม่พอ
25. ไม่ใช้วาจาอันโอ้อวดตนและลบหลู่ผู้อื่น
26. ไม่เอาการในบ้านของผู้ใดมาแสดงในที่แจ้ง
27. ไม่ใช้ถ้อยคำมูสา
28. ไม่นินทาว่าร้ายกันและกัน

ใบงานเรื่อง
คุณค่าของการมีมารยาทด้านวาจา

☺ สิ่งที่นักเรียนจะได้รับจากการเป็นผู้มีมารยาทด้านวาจา มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

☹ สิ่งที่นักเรียนจะได้รับจากการเป็นผู้ไม่มีมารยาทด้านวาจา มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม พุทธิมีเสน่ห์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทด้านวาจา
2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านการพูดให้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ

แนวคิด

การพูดดี คือ การพูดแล้วให้เกิดสิ่งที่ดีสร้างสรรค์ มีวาจาไพเราะ พูดคำสุภาพ มีน้ำเสียงที่สุภาพ มีหางเสียงครบ-คະ ใช้สรรพนามแทนตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม รู้จักพูดขอโทษ ขออนุญาตเพื่อแสดงความมีมารยาท มีไมตรีจิต ไม่พูดคำหยาบ ไม่ใส่ร้าย ไม่ตะคอกตะเบ็งใส่กัน ไม่ประชดประชัน ไม่โกหก ผู้ที่พูดแต่คำที่ดี ไพเราะ ย่อมจะทำให้ผู้ที่ได้ยิน ได้ฟัง เกิดความชื่นใจ สบายใจ สุขใจ ทำให้คนรักใคร่เอ็นดู

สื่อประกอบกิจกรรม

1. นิทานเรื่อง โคนันทวิสาล
2. ใบความรู้เรื่อง “พุดดี มีเสน่ห์”
3. ใบงานเรื่อง “พุดดี มีเสน่ห์”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ผู้วิจัยร่วมพุดคุยกับนักเรียนทบทวนกิจกรรมมารยาทด้านวาจาในคาบที่ผ่านมา
- 1.2 จากนั้นผู้วิจัยเล่านิทานเรื่อง โคนันทวิสาลให้นักเรียนฟัง และร่วมกันสรุป

ข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องนี้

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

1.4 และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อที่จับสลากได้ ได้แก่ การพุดจามีหางเสียง การพุดขอขอบคุณ การพุดขอโทษ การพุดขออนุญาต และการใช้สรรพนามแทนตนเองและคู่สนทนา

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงและการดูบทบาทสมมติด้านการพูดทั้ง 5 กลุ่มลงในสมุดสะสมแต้มของตนเองและสุ่มนักเรียนจำนวน 5 คนให้ออกมาอ่านให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

2.2 จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “พูดดี มีเสน่ห์”

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยอธิบายมารยาทเกี่ยวกับการพูดเพิ่มเติม

3.2 จากนั้นให้นักเรียนทำใบงานเรื่อง “พูดดี มีเสน่ห์”

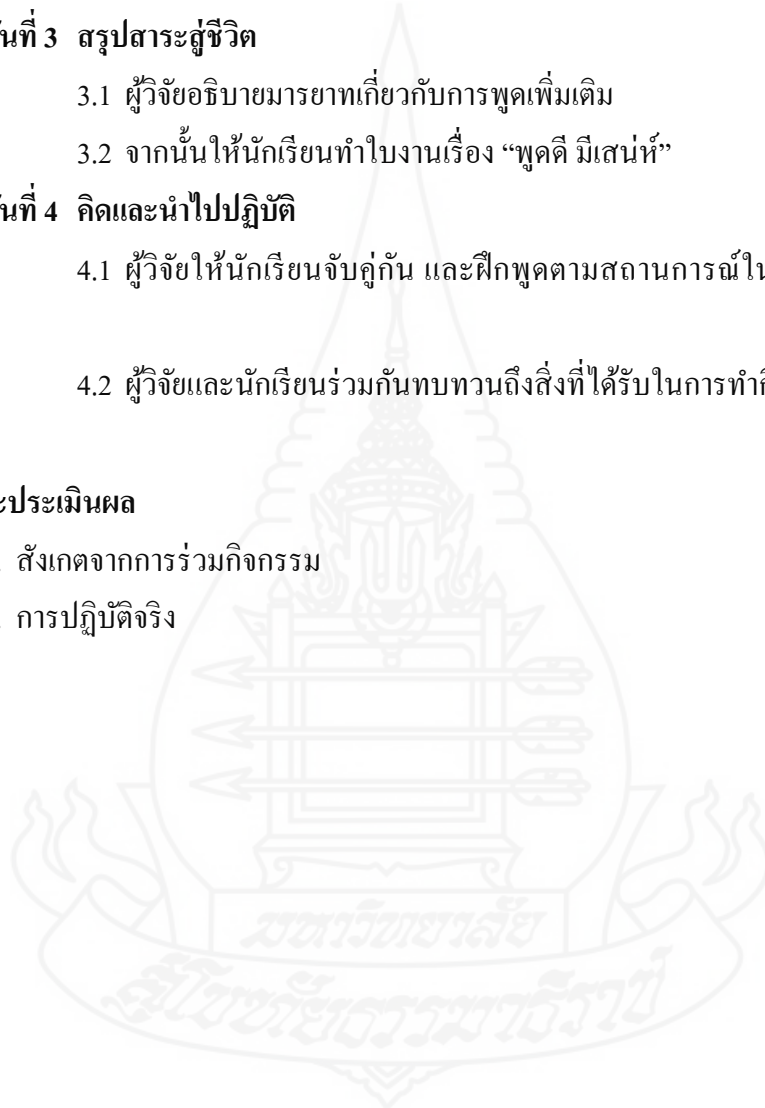
ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนจับคู่กัน และฝึกพูดตามสถานการณ์ในใบงานเรื่อง “พูดดี มีเสน่ห์”

4.2 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมนี้

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. การปฏิบัติจริง

นิทาน เรื่อง "โคนันทวิศาล"

ในช่วงหนึ่งแห่งกาลเวลา นานแสนนานผ่านมา มีพราหมณ์เข้ใจผู้หนึ่งได้รับบริจาคลูกวัวมาจากพระราชา พราหมณ์ผู้นั้นรักใคร่เอ็นดูลูกวัวนั้นเหมือนเป็นบุตรแท้ๆ ของตน คอยเลี้ยงดูให้อาหาร ทั้งข้าวต้ม ข้าวสวอยอย่างดีจวบจนลูกวัวนั้นเจริญเติบโตขึ้นเป็นวัวหนุ่มที่สดใสร่าเริง มีพลังกำลังมหาศาล พราหมณ์ จึงตั้งชื่อให้แก่วัวหนุ่มว่า "โคนันทวิศาล"

โคนันทวิศาลนั้น รู้สึกสำนึกในบุญคุณที่พราหมณ์ผู้สุดส่ำห้เลี้ยงดูตนมาด้วยความลำบากยากเข้ใจ ให้ตนได้สุขสบาย อย่างที่มีมีวัวโคจะเทียบได้ จึงคิดที่จะตอบแทนพระคุณ วันหนึ่ง

โคนันทวิศาลจึงกล่าวกับพราหมณ์ว่า

"แน่ะ พ่อพราหมณ์ ขอให้พ่อจงไปหาท่านเศรษฐี แล้วกล่าวว่า กำลังวัวของฉันสามารถทำให้เกวียนรื้อยเล่มที่ผูกต่อเนื่องกันเคลื่อนไปได้เถิด"

เมื่อพราหมณ์ได้ยินดังนั้นจึงเดินทางไปบ้านเศรษฐี เมื่อไปถึงเขาก็กล่าวขึ้นว่า

"วัวกำลังฉันสามารถทำให้เกวียนรื้อยเล่มที่ผูกต่อเนื่องกันเคลื่อนไปได้ ไม่มีทางที่วัวของผู้ใดจะมีเรี่ยวแรงมากกว่าวัวของฉันแน่นอน"

เศรษฐีได้ยินดังนั้นก็ไม่เชื่อ จึงขอให้พราหมณ์แสดงกำลังให้ดู พราหมณ์รับคำพร้อมกล่าวว่า

"หากวัวของฉันสามารถทำได้จริงดังที่พูด ท่านจงให้ทรัพย์พันหนึ่งแก่ฉัน แต่หากวัวของฉันไม่สามารถทำได้ดังที่พูด ฉันก็ยินดีจะให้ทรัพย์พันหนึ่งแก่ท่านเอง"

เมื่อเศรษฐีรับคำ พราหมณ์จึงทำเกวียนรื้อยเล่มให้เต็มไปด้วยของหนักมีทราย กรวด หิน เป็นต้น แล้วจึงผูกเกวียนเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นแถวยาว จากนั้นจึงอาบน้ำ เติมของหอม และสวมมาลัยที่คอให้กับโคนันทวิศาล แล้วจึงเทียมวัวเข้ากับเกวียนทั้งรื้อยเล่ม ส่วนตัวพราหมณ์เอง ก็นั่งลงบนเกวียนแล้วร้องว่า

"เฮ้ย เจ้าวัว โกง เอ็งจงลากไปสิ ไอ้วัว โกง เอ็งจงลากไป"

ครั้นโคนันทวิศาลได้ยิน ก็รู้สึกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก จึงไม่มีพลังกำลังเพียงพอที่จะลากเกวียนให้เคลื่อนไปได้แม้แต่ก้าวเดียว แต่พราหมณ์นั้นก็ยังคงร้องขึ้นอีกว่า

"เฮ้ย เจ้าวัว โกง เอ็งจงลากไปสิ ไอ้วัว โกง เอ็งจงลากไป"

ฝ่ายโคนันทวิศาลนั้น แม้ว่าจะพยายามจะลากเกวียนไปให้ได้ด้วยความกตัญญู หากแต่มันก็ไม่มีความสามารถที่จะลากเกวียนไปได้แม้แต่สักครั้งก้าว เนื่องจากความ โศกเศร้าเสียใจในคำกล่าวของพราหมณ์ พราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของจึงต้องเสียทรัพย์พันหนึ่งให้แก่เศรษฐีไป

พราหมณ์นั้นเมื่อกลับมาถึงยังเรือนของตนก็ไม่เป็นอันทำอะไร ได้แต่นั่งเศร้าโศกเสียใจอยู่ ครั้นเมื่อโคนันทวิศาลมาเห็นเข้า จึงเดินเข้าไปใกล้ แล้วถามว่า

"พ่อพราหมณ์ นั่นท่านนอนหลับอยู่หรือ"

"ฉันพ่ายแพ้มา ต้องเสียทรัพย์ไปมากมายจักให้นอนหลับลงได้อย่างไรเล่า" พราหมณ์ตอบ

"ข้าแต่พ่อพราหมณ์ ตั้งแต่ฉันอยู่มาในเรือนของท่าน ได้เคยทำอะไรแตกหักบ้างหรือ"

"พ่อเอ๋ย ไม่เคยมีเลย" พราหมณ์ตอบ

"ข้าแต่พ่อพราหมณ์ ตั้งแต่ฉันอยู่มาในเรือนของท่าน ได้เคยเหยียบขี้ใคร ๆ บ้างหรือ"

"พ่อเอ๋ย ไม่เคยมีเลย" พราหมณ์ตอบ

"เช่นนั้น เหตุใดท่านจึงร้องเรียกฉันผู้ไม่โง่กว่า โกงเล่าคำพูดของท่านนั่นเองที่เป็นสาเหตุให้ฉันมีอจลาภเกวียนไปได้แม้แต่ก้าวหนึ่ง ไปเถิด ท่านจงไปแข่งขันกับท่านเศรษฐีอีกครั้งด้วย ทรัพย์สองพัน ขอเพียงอย่าร้องเรียกฉันด้วยถ้อยคำร้ายเท่านั้น"

เมื่อพราหมณ์รู้ดังนั้น จึงไปทำแข่งขันกับเศรษฐีอีกครั้งด้วยทรัพย์สองพัน เมื่อเศรษฐีรับคำ พราหมณ์จึงทำเกวียนร้อยเล่มให้เต็มไปด้วยของหนัก มีทราย กรวด หิน เป็นต้น แล้วจึงผูกเกวียนเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นแถวยาว จากนั้นจึงอาบน้ำ เติมของหอม และ สวมมาลัยที่คอให้กับ โคนันทวิศาล แล้วจึงเทียมวัวเข้ากับเกวียนทั้งร้อยเล่ม ส่วนตัวพราหมณ์เอง ก็นั่งลงบนเกวียนแล้วกล่าวว่า

"พองงลากไปเถิด พ่อมหาจำริญ พองงนำไปเถิด พ่อมหาจำริญ"

โคนันทวิศาลได้ฟังคำไพเราะก็มีกำลังใจ ชุกเกวียนที่ผูกต่อเนื่องกันไปรวดเร็วจนถึงที่หมาย

เศรษฐีจึงต้องจ่ายทรัพย์สองพันให้แก่พราหมณ์ ฝ่ายชาวบ้านอื่นๆ ที่มาชมการแข่งขันก็ได้มอบทรัพย์ให้แก่โคนันทวิศาลเป็นอันมาก และโคนันทวิศาลก็ได้มอบทรัพย์สมบัตินั้นให้แก่พราหมณ์ทั้งหมด พราหมณ์นั้นอาศัยโคนันทวิศาล จึงได้ทรัพย์เป็นอันมาก และอยู่อย่างสงบสุขตลอดชีวิต

ใบความรู้ เรื่อง พุทธคัมภีร์

มารยาทในการพูดที่ควรปฏิบัติ มีดังนี้

1. การพูด “มีหางเสียง” คือ การพูดลงท้าย ครับ-ค่ะ จ๊ะ-จ้า เป็นการแสดงถึงความสุภาพของผู้พูดการพูดมีหางเสียงไม่จำเป็นจะต้องพูดเฉพาะเวลาพูดกับญาติผู้ใหญ่หรือครู อาจารย์เท่านั้น แต่เราสามารถพูดได้กับทุกคน แม้กระทั่งเพื่อนและน้อง เช่น “สวัสดีค่ะ-สวัสดีครับ” “ทานข้าวหรือยังจ๊ะ” จะเห็นได้ว่าฟังดูไพเราะกว่าการพูดแบบไม่มีหางเสียง ถ้าเราพูดแค่ “สวัสดี” “ทานข้าวหรือยัง” จะฟังดูห้วนๆ ไม่ค่อยไพเราะน่าฟังเท่าไรนัก การที่เราเป็นคนพูดมีหางเสียงจะทำให้ได้รับความรักความเอ็นดูจากผู้ใหญ่ ท่านจะเห็นว่าเราเป็นคนมีมารยาท สุภาพเรียบร้อย และยังทำให้เราเป็นคนมีเป็นคนคหมีเสน่ห่มักขึ้นด้วย

2. การพูด “ขอบคุณ” จะใช้เมื่อมีผู้อื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ หรือเอื้อเฟื้อทำสิ่งต่างๆ ให้ ไม่ว่าจะโดยหน้าที่ของเขา หรือมีน้ำใจหรือไม่ก็ตาม เช่น คนลูกให้นั่งหรือช่วยถือของให้บนรถประจำทาง คนช่วยหยิบของให้เวลาของหล่นลงพื้น พนักงานรักษาความปลอดภัยช่วยบอกทางในขณะจอดรถ หรือคนช่วยเปิดประตูให้ เป็นต้น การกล่าวคำขอบคุณนั้น ถ้ากล่าวกับผู้ให้อาวุโสกว่า หรือมีวัยเสมอกันจะใช้คำว่า “ขอบคุณ” หรือถ้ากล่าวกับคนอายุน้อยกว่าจะใช้คำว่า “ขอบใจ” ส่วนระดับของการขอบคุณนั้นจะใช้คำว่า “ขอบคุณ” “ขอบคุณมาก” “ขอบพระคุณมาก” “ขอบใจ” “ขอบใจมาก” ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้พูดต่อสิ่งที่ทำให้หรือได้รับ โดยเฉพาะคำว่า “ขอบพระคุณมาก” จะใช้กับผู้อาวุโส มิใช่แค่คำพูดเท่านั้น น้ำเสียงที่พูด กิริยา ท่าทางที่พูดจะบอกได้ว่า ผู้พูดออกมาจากความรู้สึกที่อยู่ในใจจริงๆ หรือพูดออกมาตามหน้าที่ หรือตามสถานการณ์ที่บังคับที่ทำให้ต้องพูด ผู้ฟังจะรู้สึกได้ถึงสิ่งที่พูด และยังยกมือไหว้พร้อมกับกล่าวคำขอบคุณกับผู้อาวุโสไปพร้อมกัน จะทำให้ดูอ่อนน้อม และได้รับความเมตตาจากผู้อาวุโสมากยิ่งขึ้น และการพูดขอบคุณแบบขอไปทีกับไม่พูดนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การพูดก็ดีกว่าการไม่พูด เพราะแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดีกว่าการไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

3. การพูด “ขอโทษ” จะใช้เมื่อทำสิ่งที่ไม่ดี/สิ่งที่ผิด/สิ่งผิดพลาด/สิ่งที่ไม่เหมาะสม/การรบกวน/ การขัดจังหวะขณะพูดหรือทำงานเมื่อมีธุระด่วน/การพูดจาหรือแสดงกิริยาที่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมต่อบุคคลอื่นทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจก็ตาม เป็นต้น การกล่าวคำขอโทษนั้น จะใช้คำว่า “ขอโทษ” เมื่อผู้พูดรู้สึกสำนึกผิดในสิ่งที่ตนได้กระทำ/พูด/แสดงออกมา ถ้าพูดออกมาด้วยความรู้สึกผิด จะทำให้คำขอโทษนั้นมีความหมายที่ผู้ฟังหรือคนกระทำรู้สึกดีขึ้นและพร้อมที่จะให้อภัย และถ้าเขาให้อภัยแล้ว ผู้ที่ทำผิดต้องกล่าวคำขอบคุณที่เขาให้อภัยเราด้วย แต่ถ้ากล่าวคำขอโทษออกมาแบบเสียไม่ได้ หรือในท่าทีที่ไม่เหมาะสม คำขอโทษนั้นจะมีน้ำหนักน้อยที่อาจทำให้เขาอาจไม่ให้อภัย

หรือให้อภัยตามมารยาทสังคมเท่านั้น แต่ในใจยังรู้สึกผิดใจอยู่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในอนาคตได้ที่อาจมีการเอาคืนในภายหลัง แต่การกล่าวคำว่าขอโทษแบบเสียไม่ได้ก็ยังดีกว่าการไม่ยอมกล่าวคำขอโทษออกมา เพราะยอมแสดงถึงว่าเราลดตัวตนหรือทิวี่ฐิของเราลงมาในระดับหนึ่ง และยอมที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ถึงแม้ความรู้สึกสำนึกผิดจะซ้าก้ตาม ในการกล่าวคำขอโทษนั้น ถ้ากล่าวกับผู้อาวุโสควรยกมือไหว้พร้อมกันไปด้วย จะทำให้อาวุโสที่เรขอโทษเขารู้สึกดี และบอกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้นั้นด้วย จะทำให้อุติและน่ารักในสายตาผู้อาวุโสและสายตาของผู้ที่ได้พบเห็นหรืออยู่ในสถานการณ์นั้น

4. การพูด “ขออนุญาต” เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ไม่ถือวิสาสะ เช่น เมื่อจะเข้าห้องผู้อื่น หยิบของหรือใช้ของผู้อื่น เดินเข้าไปสำรวจในบ้านผู้อื่น การลุกจากที่นั่งขณะที่ครูสอน จะต้องขออนุญาตก่อนทุกครั้ง

ใบงาน
เรื่อง “พูดดี มีเสน่ห์”

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. เมื่อเจอกันทักทายด้วยคำว่า.....
2. เมื่อทำผิด,ทำไม่ดีกล่าวคำว่า.....
3. เมื่อทำสิ่งใดที่เป็นการรบกวนผู้อื่นกล่าวคำว่า.....
4. เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อาวุโสกล่าวคำว่า.....
5. เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนกล่าวคำว่า.....
6. เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่อายุน้อยกว่ากล่าวคำว่า.....
7. เมื่อพูดคุยกับเพื่อนใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า.....
8. เมื่อพูดคุยกับเพื่อนใช้สรรพนามเรียกเพื่อนว่า.....
9. เมื่อทำผิดโดยตั้งใจกล่าวคำว่า.....
10. เมื่อจำเป็นต้องเข้าไปในส่วนตัวของผู้อื่นกล่าวคำว่า.....

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม มารยาทไทยด้านอิริยาบถ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นผู้มีมารยาทด้านอิริยาบถ
2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีมารยาทด้านอิริยาบถ

แนวคิด

มารยาทไทยด้านอิริยาบถ เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เป็นสิ่งแรกที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ผ่านการอบรมฝึกฝนตนมาดี มีคุณสมบัติของผู้ดี มีวัฒนธรรมอันเจริญ ซึ่งทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกชื่นชม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้มี ความเคารพ อ่อนน้อม

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ภาพมารยาทด้านอิริยาบถ

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพมารยาทด้านอิริยาบถ ได้แก่ ภาพการนั่ง การยืน และการเดินต่อหน้าผู้อาวุโสในแบบต่างๆ

1.2 จากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อภาพข้างต้น ว่านักเรียนเคยเห็น พฤติกรรมในภาพตามสถานที่ใดบ้าง มีความรู้สึกอย่างไร และการแสดงพฤติกรรมตามภาพมีผลต่อ ผู้ปฏิบัติอย่างไร

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนจำนวน 5 คน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับมารยาทด้านอิริยาบถ และความสำคัญของการเป็น ผู้มีมารยาทด้านอิริยาบถที่ดี

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเรียงความประกวดในหัวข้อ “คุณค่าของมารยาทด้านอิริยาบถ” ซึ่งผู้วิจัยจะมีรางวัลให้ 3 รางวัลเพื่อเป็นการเสริมแรงให้นักเรียน

4.2 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันทบทวนถึงสิ่งที่ได้รับในการทำกิจกรรมในคาบเรียน

นี้

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. ตรวจสอบงานจากเรียงความหัวข้อ “คุณค่าของมารยาทด้านอิริยาบถ”

ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

“มารยาทด้านอิริยาบถ”

การนั่ง

การนั่งพื่นต่อหน้าผู้อาวุโส

การนั่งเก้าอี้ต่อหน้าผู้อาวุโส

การยืน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=มารยาทการนั่ง&newwindow>

ที่มา : <https://blog.eduzones.com/poonpreecha/89729>

การเดิน

การเดินผ่านผู้อาวุโสขณะยืน

การเดินผ่านผู้อาวุโสขณะนั่ง

การเดินสวนกับผู้อาวุโส

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม เพิ่มเสน่ห์ด้วยมารยาทด้านอิริยาบถ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทด้านอิริยาบถ
2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านอิริยาบถให้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ

แนวคิด

การแสดงอิริยาบถต่าง ๆ เหมาะสมกับกาลเทศะ และสถานที่ เป็นส่วนหนึ่ง que แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เช่น การเดิน การนั่ง และการยืนต่อหน้าผู้อาวุโส การปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องถือว่าเป็นเสน่ห์เสริมสร้างบุคลิกของผู้ประพฤติและปฏิบัติให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เรียงความเรื่อง “คุณค่าของมารยาทด้านอิริยาบถ”
2. VDO การฝึกมารยาทไทยด้านการเดิน การนั่ง และการยืนต่อหน้าผู้อาวุโส

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยร่วมพูดคุยกับนักเรียนทบทวนกิจกรรมมารยาทด้านอิริยาบถในคาบที่ผ่านมา

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการเขียนเรียงความในหัวข้อ “คุณค่าของมารยาทด้านอิริยาบถ” ทั้ง 3 คน ออกมาอ่านให้เพื่อนฟัง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนดู VDO การฝึกมารยาทไทยด้านการเดิน การนั่ง และการยืนต่อหน้าผู้อาวุโส

2.2 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกมารยาทไทยด้านการเดิน การนั่ง และการยืนต่อหน้าผู้อาวุโส ตาม VDO พร้อมกัน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนออกมาทดสอบมารยาทด้านอิริยาบถคนละ 1 ด้าน โดยวิธีการจับฉลากว่าจะได้ทดสอบมารยาทด้านอิริยาบถด้านใด

3.2 ผู้วิจัยสรุปผลการทดสอบมารยาทด้านอิริยาบถของแต่ละคน และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสรุปสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในคาบเรียนนี้และแนวทางที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. การปฏิบัติจริง

ใบความรู้ “เรื่อง มารยาทด้วยอิริยาบถ”

มารยาทในอิริยาบถต่างๆ ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง มีดังนี้

มารยาทการยืน การยืนเป็นอิริยาบถที่ใช้กระดูกส่วนขาของขาและหัวเข่า ทุกส่วนช่วยยกกระดูกเชิงกราน กระดูกสันหลังพร้อมด้วยศีรษะขึ้นให้ตรงเพื่อให้น้ำหนักลงมาอยู่ที่ปลายเท้าทั้งสองข้างในเวลาตั้งตัวให้ตรง

☞ มารยาทการยืนต่อหน้าผู้อาวุโสต้องระมัดระวังพอควร และควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้น้อยควรยืนหลังผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่า
2. ในกรณีที่จะต้องยืนคำทักทายผู้อาวุโสด้วยความจำเป็น ควรกล่าวคำขอโทษก่อน
3. ถ้ายืนเฉพาะหน้าผู้อาวุโส ควรอยู่ในลักษณะสำรวจ สุกภาพ
4. ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรยืนตรงหน้าผู้อาวุโส ควรยืนเฉียงไปทางซ้ายหรือขวาของผู้อาวุโสเล็กน้อย ยืนตรง ขาชิดกัน ฝ่ามือทั้งสองข้างควรจะประสานกันไว้ข้างหน้า

มารยาทการเดิน การเดินเป็นอิริยาบถอยู่ในท่ายืนก้าวขาตรงออกทีละข้างสลับกันงอเข่าแล้ววางเท้าให้ตรงประคองตั้งเดินบนกระดานแผ่นเดียว การเดินโดยทั่วไป เป็นอิริยาบถที่ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวไปจากเดิมได้ เมื่อเราอยู่ในสังคมก็ควรมีมารยาทในการเดินเพื่อความเรียบร้อยงดงามแก่ผู้พบเห็น

☞ มารยาทการเดินร่วมกับผู้อื่นและเดินกับผู้อาวุโสหรือผ่านผู้อาวุโส ควรปฏิบัติดังนี้

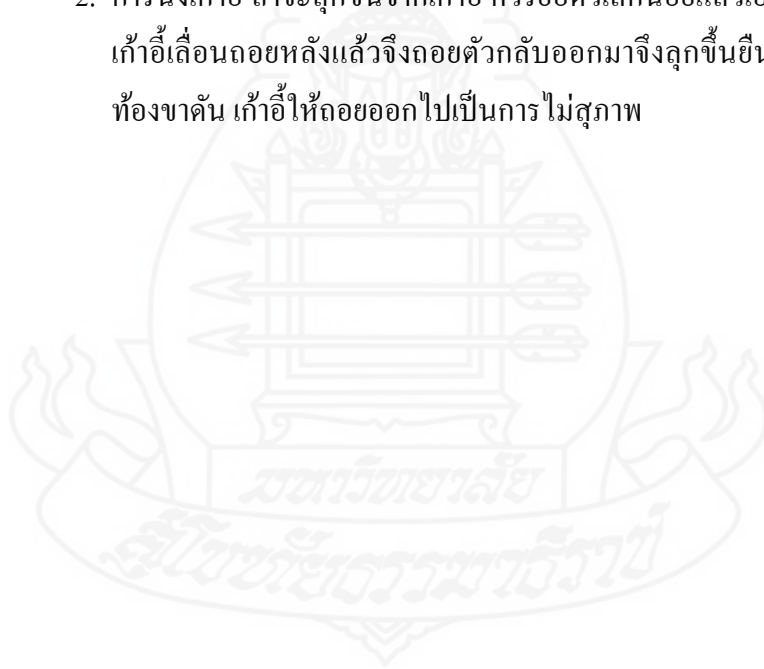
1. ควรเดินให้ทันผู้อื่นโดยอย่าเดินเร็ว หรือช้ากว่าผู้อื่น ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และต้องระมัดระวังในการเดินชนผู้อยู่ข้างหน้าหรือเหยียบเท้าผู้ที่อยู่ด้านหลัง
2. เมื่อเดินร่วมกับผู้อื่นในขณะที่ผ่านที่สกปรก เอะและ ควรระวังสิ่งสกปรก เช่น โคลนหรือดินทรายไปถูกคนที่อยู่ติดๆ กัน ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยการเดินช้าๆ ไม่กระแทกเท้าลงบนพื้น
3. เมื่อจำเป็นต้องเดินร่วมกับผู้อาวุโสให้เดินตามไปทางด้านซ้ายเฉียงไปด้านหลังระยะห่างพอควร มืออาจประสานกันอยู่ในอาการสำรวจ งดการพูดคุย
4. ไม่ควรเดินเกาะกลุ่มกันไปจนกีดขวางการจราจร

5. ถ้าเดินผ่านผู้ใหญ่หรือผู้ที่นั่งพื้นหรือนั่งเก้าอี้ ควรก้มตัวลงเล็กน้อย เดินให้เรียบร้อย ไม่กราบเข้าไปใกล้จนเป็นที่น่ารังเกียจ ถ้าผู้ใหญ่ที่นั่งเป็นผู้อาวุโสมากเวลาจะผ่านไป ควรลงคลานจะงามกว่าเมื่อผ่านไปแล้วยืนค้อมลุกขึ้นเดินต่อไป
6. ในกรณีที่ประชุมที่นั่งกับพื้นหรือนั่งเก้าอี้ เมื่อเดินผ่านควรเดินค้อมตัว เพราะคนไทยถือกันมากในการยืนการเดินค้ำหัวผู้ใหญ่

มารยาทการนั่ง การนั่ง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญของชนชาตินั้นๆ ถือเป็นมารยาทอีกแบบหนึ่ง ก็ต้องมีระเบียบแบบแผนในการนั่งให้ถูกต้องการปฏิบัติของสังคมตามกาลเทศะที่แต่ละคนประสบอยู่

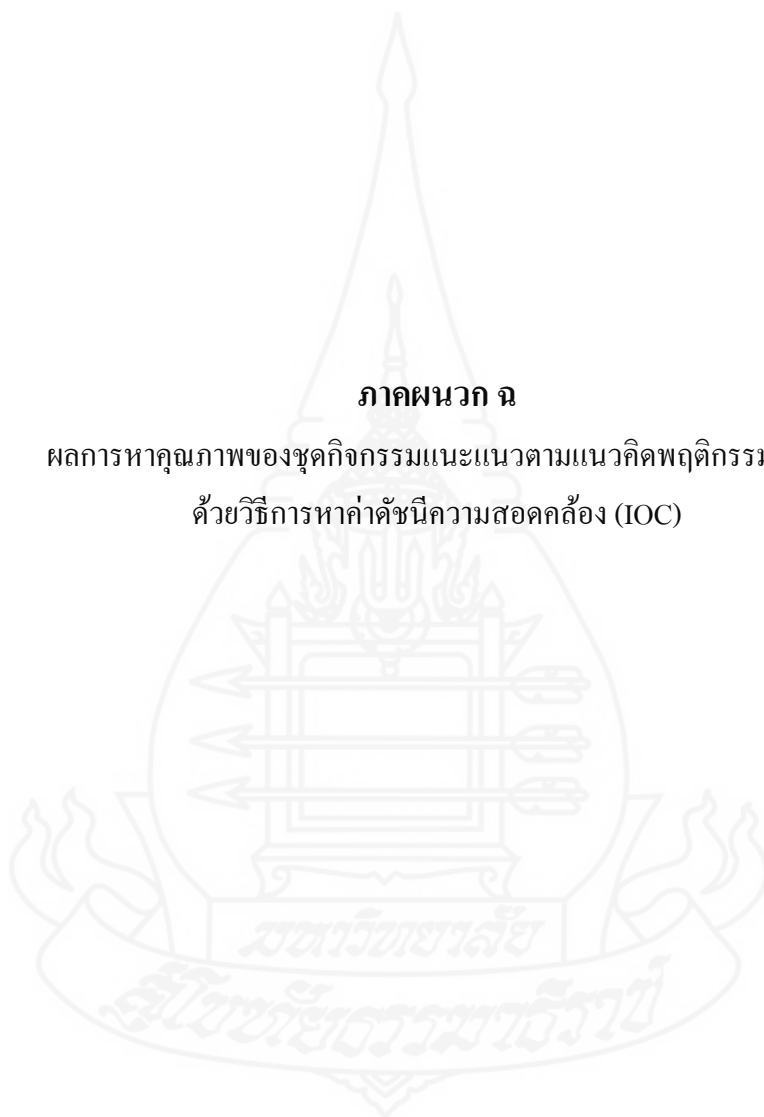
☞ การนั่งต่อหน้าผู้อาวุโส ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ควรนั่งอยู่ในอาการสำรวม แสดงความเคารพไม่ปล่อยให้มือตามสบายหรือนั่งเท้าแขนต่อหน้าผู้อาวุโส มือประสานโดยการคว่ำและหงาย
2. การนั่งเก้าอี้ ถ้าจะลุกขึ้นจากเก้าอี้ ควรย่อตัวเล็กน้อยแล้วเอี้ยวตัวใช้มือจับพนักเก้าอี้เลื่อนถอยหลังแล้วจึงถอยตัวกลับออกมาจึงลุกขึ้นยืน ไม่ควรใช้เท้าหรือท้องขาดัน เก้าอี้ให้ถอยออกไปเป็นการไม่สุภาพ

ภาคผนวก ฉ

ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางที่ 4.8 แสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

กิจกรรมที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	0	+1	0.80
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7	0	+1	+1	+1	+1	0.80
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวม	0.88	1.00	1.00	0.88	1.00	0.95

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววันวิสาข์ แก้วแล
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤษภาคม 2531
สถานที่เกิด	อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว วิชาโทประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2555
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง	ครูผู้ช่วย

